

List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS — Izhaja štirinajstrednjo med šolskim letom — Ureja uredniški odbor, odgovorna urednica Neža Maurer. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/1, telefon 315-585 Ljubljana, Naslov uprave: Nazorjeva 1/1, telefon 22-284 — Poštni predal 355-VII.

Letna naročnina: 20 din za posameznike, za šole in druge ustanove 40 din — Št. tek. računa: 501-8-26/1.

Tiska ČZP Ljudska pravica

LJUBLJANA, 7. JANUARJA 1972
LETO XXIII. — ŠT. 1

PROSVETNI DELAVEC

LIST DELAVCEV V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

Je program skupek pretiranih želja?

Nekaj podatkov in misli s seje izvršnega odbora izobraževalne skupnosti Slovenije, dne 29. decembra 1971

Točka dnevnega reda: predlog enotnih osnov meril za financiranje dejavnosti vzgojnih in izobraževalnih zavodov v letu 1972.

Razprava se je spet in spet vračala k dejstvu: Izvršni svet obeta še nove zaostritve finančnega načrta. Treba je sestaviti zreduciran program, koliko bo mogoče narediti z denarjem, ki je na voljo. Republiška izobraževalna skupnost je poslala izvršnemu svetu, SZDL in Zvezi

komunistov Slovenije pismo z obrazložitvijo stališč, zakaj šolstvo tudi v primeru nadaljnjih finančnih zaostritev ne bi smelo biti prizadeto. Šolstvo je del standarda zaposlenih ljudi in hkrati jamstvo za naš napredek (ali zastoj). Množične organizacije kot so Socialistična zveza ali Zveza komunistov Slovenije naj bi sklicale posvete v zvezi s položajem izobraževanja v naši družbi. Težnja in prizadevanje za napredek sta nujna — koliko

bi torej lahko brez večje škode omejili finančni načrt? Katere postavke bi lahko označili kot skupek pretiranih želja?

Razprava se je dotaknila osnutka predloga o enotnih osnovah meril za financiranje dejavnosti vzgojnih in izobraževalnih zavodov (bistveno se ne razlikuje od meril iz prejšnjih let), ga ponekod dopolnila, druge spremenila. Osvojena je težnja, naj bi delovne skupnosti ne širile preveč delovnih mest. Dalje: naj bi temeljne izobraževalne skupnosti vodile računovodstva za večje število manjših šol in tako prihranila denar. Dodatki so zagotovljeni za kombiniran pouk in pa za težka delovna mesta. (V Sloveniji je okrog 500 podružničnih šol, vendar jih je mnogo v takih krajih, ki se ne morejo šteti za težavne). Računajo da je okrog 300 prosvetnih delavcev na težkih delovnih mestih.

Omejena sredstva ne bi smela biti razlog, da se ne bi ravnali po samoupravnih sporazumih povsod, kjer je le mogoče. Ta stavek ni zahteva — je hotenje. Ustanovitelj in temeljne izobraževalne skupnosti naj bi skupno opredelili kraje, ki so težavni ali zaradi resnično težkih pogojev ali pa se zaradi slabih prometnih poti učitelji branijo ostajati na njihovi šoli. V takem primeru je treba s sredstvi pomagati, da šole ne bodo ostajale brez učiteljev.

Program izobraževalne skupnosti SR Slovenije predvideva, da bi se pri temeljnih izobraževalnih skupnostih formirale komisije za reševanje kadrovskih vprašanj. Te naj bi skrbele za usmerjanje nadarjenih učencev v pedagoški poklic kot tudi

za smotrno nagrajevanje učiteljev.

V program republiške izobraževalne skupnosti sodi tudi dokvalifikacija prosvetnih delavcev, ki si v predpisnem času ne bodo mogli pridobiti ustreznih izobrazbe. Dalje: pregled stanja domov za učence srednjih šol (izobraževalna skupnost bo v sodelovanju z Zvezo mladine in Zvezo študentov ter združenji visokošolskih zavodov in skupnostmi srednjih šol in domov uskladila delo organov in organizacij, ki se ukvarjajo z vprašanji materialne preskrbe učencev in študentov v času šolanja) ter predlog normativov za graditev in opremo teh domov. To so nekatere od nalog republiške izobraževalne skupnosti.

Osrednje naloge, ki zahtevajo koordinirano delo, so vnesene v skupen program treh osrednjih republiških institucij: republiške izobraževalne skupnosti, zavoda za šolstvo in sekretariata za prosveto in kulturo. V ta program spada npr. skrb za izenačevanje materialnih možnosti otrok za izobraževanje; dalje program razvoja šolske televizije; predlog za strokovne nazive prosvetnih delavcev itn. K reševanju financiranja ter usmerjanja podiplomskega študija pa bi pritegnili poleg univerze tudi raziskovalno skupnost, kulturno skupnost in izobraževalno skupnost Slovenije. Tako bi nadaljnji študij dajal s svojimi dosežki osnovo za razvoj naše prosvete.

Smotrno poklicno usmerjanje — vsaj petletni načrt — tudi spada med skupne naloge. Ka-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Edina rešitev: po poti sodobnih metod

Podajanje učne snovi v poklicnih in strokovnih srednjih šolah

Nič kolikokrat beremo in poslušamo kritike na račun diplomantov srednjih poklicnih in strokovnih šol, pri tem pa ne pomislimo: čemu je tako? Če pa o vseh teh kritikah razmišljamo, ugotovimo, da vsega le niso krivi srednješolci. Ohlapnost in celo površnost v podajanju učne snovi ruši dijakovo odgovornost, hkrati pa spravlja

ob ugled tudi šolo. Zastarelo in nesodobno geslo „dajmo jih, se bodo že privadili“, še zdaleč ni primerno. To so potrdili tudi predstavniki slovenskih srednjih šol na seminarju, ki ga je organizirala republiška konferenca Zveze mladine Slovenije. Prisluhnimo, česa si želijo mladi: „Hočemo primerno raven strokovnosti in sodobne vzgoje

med šolanjem na srednjih šolah!“ Mladina zahteva torej svoje, resno in odgovorno, čeprav ji tolikokrat naprtimo prenekatero slabost.

Če si dijak med izobraževanjem na srednji strokovni ali poklicni šoli ni pridobil potrebnega znanja, pomeni, da je bilo premalo poudarka na tisti učni snovi, ki je za njegov poklic najpomembnejša, ali pa to, da je bilo podajanje te učne snovi neprimerno, nestrokovno in nezanimivo. Graje vredno je trošenje učnih ur ali natančneje — zapravljanje službenega časa. To pa se dogaja velikokrat tudi pri visoko izobraženih učiteljih. Odločno in upravičeno zavrača mladina slabo prevedena skripta, ki jih učitelj včasih celo slabo bere. In tako naprej.

Večkrat poudarjamo: praktični pouk v poklicnih in srednjih strokovnih šolah naj bo zares strokoven. Neopravičljivo je, da imajo pomanjkljivo strokovno znanje celo tisti diplomanti, ki so nadarjeni in delavni, hkrati pa razgledani in nadpovprečno zreli za določeno stopnjo srednje šole.

Ze dalj časa je jasno, da moramo pri pouku, ki je vezan na praktično delo v šolskih delavnicah, ambulantah in laboratorijih, čimprej preiti k sodobnim strokovnim delovnim metodam in upoštevati nova tehnološka dognanja. Le tako bodo naši mladi strokovnjaki kos nalogam

jutrišnjega dne. Pot strokovnega izobraževanja jim bo odprta tudi v druge države — v svetovno znane zavode in ustanove. Precej v tujini izoženih strokovnjakov imamo — ti pa bi morali svoje znanje prenašati na mlajše diplomante srednjih strokovnih in poklicnih šol.

K poklicnim in strokovnim srednjim šolam spadajo tudi vse srednje šole zdravstvene smeri. Zdravstveni delavci s srednjo izobrazbo imajo bolj ali manj posreden stik s pacienti. Zato je prav delo teh strokovnjakov toliko bolj zahtevno. Med temi so mnogi svoje znanje dopolnili v tujini in tako spoznali tudi vse pomanjkljivosti, ki so jih pogrešali na domači srednji šoli. Morda bi pri rednem pouku prav lahko izpopolnili vrzeli v učnem načrtu. Ta je namreč predvsem v praktičnem delu marsikje mnogo preohlapen: učenci izdelajo pri pouku premalo vrst posameznih izdelkov, čeprav jih prodajajo zasebniki pacientom zelo drago.

Če bi pridobili na naše šole prave strokovnjake, ki so sposobni prenašati svoje, tudi v tujini pridobljeno znanje, bi dobivali iz naših strokovnih šol tudi drugačne diplomante. Na teh šolah pa je žal zaposlenih še vse preveč izrednih, dvomljivo sposobnih in nestrokovnih učiteljev, ki še zdaleč ne sodijo v krog pedagoških delavcev.

K. A.

CELOSTRANSKA PRILOGA TEMELJNIH IZOBRAŽEVALNIH SKUPNOSTI

Tretja stran PROSVETNEGA DELAVCA je v celoti namenjena delu in prizadevanju naših temeljnih izobraževalnih skupnosti. Pod naslovom ČIM BOLJE SE BOMO POZNALI, TEM BOLJE BOMO DELALI, bodo temeljne izobraževalne skupnosti odslej v vsaki številki našega lista imele svojo stran.

Predsedniki, tajniki in člani temeljnih izobraževalnih skupnosti, dopisujte, da bo vaša stran čim bolj aktualna in življenjska!

POGLEDI NA OCENJEVANJE UČITELJEVEGA DELA

Ravnatelji — stražarji administrativnega socializma

Zapisal sem: ocenjevanje učiteljevega dela in ne ocenjevanje učiteljev, ker želim že s tem poudariti, da bi pri ocenjevanju morali videti predvsem učiteljeve uspehe dela, ne pa da bi bilo to pisanje karakteristik iz časa administrativnega socializma. Odtonek je na videz nepomem-

ben, a se mi zdi vseeno bistven. Hkrati želim s tem poudariti, da sem za ocenitev učiteljevega dela, ali še bolje: za nagrajevanje dobrih rezultatov dela, a si to zamišljam drugače, kot se to sedaj „uradno“ razglasa.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Knjiga prosvetnih delavcev — literarnih ustvarjalcev

Natečaj, ki sta ga razpisala Književni klub prosvetnih delavcev in list „Prosvetni pregled“ je zbudil veliko zanimanje. Več sto prosvetnih delavcev iz vseh republik je poslalo okrog 3.000 svojih originalnih književnih del. Edino merilo žirije je bila — kakovost. Tako so odbrali dela okrog 100 avtorjev — od tega jih je 12 iz Slovenije (dela večine, ki so jih poslali, bodo objavljena; upajmo, da bo prihodnjič še več naših prosvetnih delavcev poslalo svoje prispevke). Zaradi velikega števila izredno dobrih del bo

ZBORNİK LITERARNEGA USTVARJANJA PROSVETNIH DELAVCEV JUGOSLAVIJE

narasel od predvidenih 12 pol na 15 tiskovnih pol (240 strani). Tiskan bo na brezlesnem papirju z večbarvnimi platnicami. Dela avtorjev bodo tiskana v jeziku in pisavi, ki jo želi avtor; poleg bo pa tudi prevod, tiskan v cirilici.

ZBORNİK (delovni naslov) bo dotiskan 25. januarja 1972 in bo stal 30.— dinarjev.

V želji, da prosvetnim delavcem, šolskim učiteljskim in šolar-skim knjižnicam omogočimo nakup (morda tudi učencem srednjih in višjih ali visokih šol), smo se odločili za

PREDNAROČILO s ceno 25.— dinarjev

Izpolnite natisnjeno naročilnico, jo izrežite in pošljite najkasneje do 28. januarja 1972 na naslov: UREDNIŠTVO „PROSVETNEGA DELAVCA“ 61001 LJUBLJANA, Poljanska 6, poštni predal 355-VII. Predplačila pošljite na tekoči račun PROSVETNEGA DELAVCA: 501-8-26/1

(Tukaj odrežite)

PROSVETNI DELAVEC, Poljanska 6, 61001 LJUBLJANA, pp 355-VII

NAROČILNICA

Nepreklicno naročam izvodov ZBORNIKA LITERARNEGA USTVARJANJA PROSVETNIH DELAVCEV po znižani prednaročninski ceni 25 dinarjev.

Knjige mi pošljite na naslov:

Priimek in ime:

Pošta:

Kraj, ulica, št.:

Celokupen znesek din bom plačal do 10. februarja 1972 na tekoči račun PROSVETNEGA DELAVCA: 501-8-26/1

(svojeroden podpis naročnika)

(uslužben pri)

Mladinska igra »DOBRA BELA ŠKATLICA«

avtorice Karoline KOLMANIČEVE

bo izredno dobrodošla mladinskim odrom na naših šolah in po vaseh. Igrica je dobila nagrado na KURIRČKOVEM FESTIVALU v Mariboru decembra lani, izšla pa bo v ZBORNIKU LITERARNEGA USTVARJANJA PROSVETNIH DELAVCEV JUGOSLAVIJE.

Cenjene bralce obveščamo, da ima prva letošnja številka zaradi tehničnih razlogov zmanjšan obseg. Prispevke, za katere nam je zmanjkalo prostora v tej številki, bomo objavili v prihodnji.

Uredništvo

PARTIZANSKA KOLONA (akvarel — Janko Šifer, 4. razr. Prim. skovno pri Kranju)

ČIM BOLJE SE BOMO POZNALI

V Starem trgu pri Ložu

Stoji učilna zidana

LUČAJ OD ZADNJE STAROTRŠKE HIŠE, NA LEVO OBCESTI, KI PELJE PROTI PODOBU, ŽE STOJI NOVA ŠOLA. LEPA, SODOBNA! Z VRTCEM SI PODAJA ROKO IN DELI ISTO STREHO. ŠOLA JE RASLA IN ZRASLA SKUPAJ Z OTROKI, KI SO SE SLEHERNI DAN SREČAVALI Z NJO NA POTI V ŠOLO IN IZ ŠOLE DOMOV V PUDOB, IGO VAS, KOZARIŠČE, ŠMARTNO IN ŠE KAM DRUGAM. TUDI TISTI UČENCI, KI JIH VSAKODNEVNA POT NE VODI MIMO NOVE ŠOLE, SO NJENO RAST SPREMLJALI OD VSEGA ZAČETKA. SKUPAJ ŠTEJEJO DNI, KDAJ BODO PRVIČ PRESTOPILI PRAG NOVE ŠOLE. MORDA JIH OD TEGA TRENUTKA LOČI ŠE DESET, MORDA PETNAJST DNI, SAJ DAN ALI DVA NISTA NITI TOLIKO POMEMBNA, KOT BO ZA VSE UČENCE IN NJIHOVE UČITELJE POMEMBEN ZAČETEK POUKA NA NOVI ŠOLI, KATERO SO ČAKALI IN NUJNO POTREBOVALI ŽE CELO DESETLETJE! ŠOLA ZDAJ STOJI IN Z ODPRTIMI VRATI PRIČAKUJE UČENCE. VSI SKUPAJ PA ZAČETEK POUKA, SODOBNEGA POUKA, KATEREGA SO UČENCI IN UČITELJI V STAREM TRGU PRI LOŽU ŽE ZDAVNAJ ZASLUŽILI!

Za vamo pot svojih sošolcev v šolo in domov skrbijo na Igu pri Ljubljani FRANC KOCJAN, LOJZE PUCIHAL, JANEZ ZDRAVJE in FRANC KRAMAR. Vsi so učenci šole „Ljuba Serčerja“ na Igu, kjer tudi pridno obiskujejo prometni krožek. (Foto: T. U.)

S seje ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti

Za večjo ideološko usmerjenost štipendistov

Nekaj dni prej, preden se je leto poslovilo, je predsednica skupščine ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti dr. ALEKSANDRA KORNHAUSER še devetih v lanskem letu sklicala sejo skupščine, na kateri so med drugim obravnavali tudi poročilo o štipendijski politiki ljubljanske temeljne izobraževalne skupnosti.

Že v uvodnem poročilu o štipendijah je bilo poudarjeno pomanjkanje pedagoškega kadra na naših srednjih in osnovnih šolah ter vzgojiteljskega kadra v vzgojno varstvenih zavodih, na kar so opozorili tudi vsi tisti, ki so po uvodnem poročilu v razpravi sodelovali.

Cepprav si je komisija za štipendije pri temeljni izobraževalni skupnosti Ljubljana prizadevala, da bi glede na znane potrebe po kadrih spodbudila mladino, da se v večjem številu odloči za šolanje na pedagoških šolah, vsa prizadevanja niso rodila zelenih sadov. 208 štipendistov, od katerih jih je 129 na srednjih in 79 na višjih, oziroma visokih šolah, je še veliko premalo glede na velike kadrovske potrebe.

„Nedvomno bomo morali iskati in seveda tudi najti poti in načine, kako več mladih privabiti v šole, kjer so potrebe po kadrih največje,“ je menila predsednica Kornhauserjeva. Člani skupščine pa so pri tem kritično opozarjali na ideološko usmerjenost štipendistov, saj gre konec koncev za ljudi, ki bodo vzgajali otroke, zato bi morali biti prav do teh stvari še bolj tankočutni. In prav tu so se srečali z več vprašanji. Po udarjali so namreč, da je štipendistov na nekaterih šolah premalo, hkrati pa opozarjali na politično pripadnost, ideološko usmerjenost itd., kar pa pomeni tudi večjo odbiro pri že tako majhnem številu otrok, ki se odločijo za ta poklic. Kot kaže, si prevleke odbire tudi v prihodnje ne bo mogoče privoščiti. Nedvomno so otroci skupek svojega okolja, okolja v katerem žive, rastejo, hodijo v šolo... Zato so na seji menili, naj bi za politično opredelitev in pravilno ideološko vzgojo mladih štipendistov v prihodnje bolj poskrbele šole že med šolanjem, saj imajo takrat skoraj vseh vpliv na oblikovanje učenca. Če jim to ne bo uspelo, lahko upravičeno diskvalificiramo šolo ali pa kader, če ni znal prevzgojiti mladega človeka.

Kam zro te tri belokranjske glavice? V revščino! Z njo se srečujejo vsak dan, na vsakem koraku... Srečujejo se z revščino, za katero so oni najmanj krivi. Revščina in oni so eno, živijo pod isto streho, tako da so postali že znanci, skoraj prijatelji (Foto: T. U.)

ČE ŠTEVILKE NE LAŽEJO

Po zadnjem popisu prebivalstva je v naši državi še vedno kar dva in pol milijona ljudi nepismenih, kar je za okrog pol milijona manj, kot jih je bilo v Jugoslaviji nepismenih pred desetimi leti.

Uspeh? ! Če bomo ta „tempo

opismenjevanja“ nadaljevali vsaj še petdeset let, se bomo lahko pohvalili, da pri nas ni nepismenih. S podobnim so se lani hvalili Švedi, ki pa so kmalu utihnil, ko so nekje v njihovih gozdovih odkrili še enega samcata nepismenega.

Slovenska Bistrica

Ravnatelj po Jugoslaviji

Izvršni odbor temeljne izobraževalne skupnosti v Slovenski Bistrici je iz sredstev za nagrajevanje odobril kolektivno nagrado ravnateljem vseh šol v občini.

Na sedemdnevni ekskurziji po Jugoslaviji so se ravnatelji najprej ustavili v Banjah. Obiskali so osnovni šoli, ki so jo zgradili Slovenci in šolo mesta Skopja, se pogovarjali s prosvetnimi delavci in si ogledali znamenitosti mesta. V Jajcu so obiskali muzej in galerijo, v Sarajevu razstavo jugoslovanske umetnosti in druge zanimivosti. Po ogledu zanimivosti v Titovih Učicah so obiskali prosvetne delavce, šole in tovarno kablov pobratene občine Svetozarevo. Na dveh šolah v Novem Sadu pa so proučevali delo pionirske organizacije in se pred vrnitvijo

v Slovensko Bistrico seznanili še s pedagoškim režimom v nekaterih zagrebških šolah. Ekskurzija je bila dokaj naporna in dolovna. Namen je bil dosežen.

Zanimiva je ugotovitev, da imajo vse šole, ki so jih obiskali in ki dosegajo zelo dobre učne uspehe (99,52 % osnovna šola Zrsko Zrenjanin, Novi Sad) na šolah že pedagoge, zelo razvito pionirsko samoupravo pri pionirski organizaciji in svobodnih dejavnostih, natančno vodeno šolsko dokumentacijo itd. Ne poznamo „šolskega mira“, o katerem naše šole večkrat tožijo, poznajo pa do podrobnosti izpeljan pedagoški režim in šolski red. Na drugi strani pa te šole v glavnem ne delajo v boljših materialnih pogojih, kot naša prečna šola.

N. J.

Nagrajeni prosvetni delavci

Temeljna izobraževalna skupnost v Slovenski Bistrici vsako leto nagradi najbolj prizadevne prosvetne delavce. Osnovni pogoji za podelitev letne nagrade je odlično delo v razredu. Šole poslej izpolnjene vprašalnike republiškega zavoda za šolstvo. Svetovalci še preverijo podatke in predložijo gradivo izvršnemu odboru temeljne izobraževalne skupnosti. V preteklih letih je bilo po teh načelih nagrajenih vsako leto po 30 prosvetnih delavcev. Lani se je izvršni odbor temeljne izobraževalne skupnosti odločil strogo spoštovati določila pravilnika in je izmed 32 predlaganih nagradil le 8 prosvetnih delavcev.

Za dolgoletno uspešno delo je izvršni odbor temeljne izobraževalne skupnosti po določilih pravilnika o nagrajevanju nagradil tudi dva javna delavca, ki sicer nista zaposlena v šoli, a se že več let ukvarjata z dejavnostmi, ki neposredno zadevajo šolsko mladino. To nagrado sta

prejela Štavan FRAS za dolgoletno delo s pionirji na telesno-vzgojnem področju, in Anica KIKEC za dolgoletno uspešno organizacijo letovanja šolskih in predšolskih otrok v občini.

Občinsko nagrado temeljne izobraževalne skupnosti so prejeli naslednji prosvetni delavci: Marica Veber, Sp. Polskava, Franc Onič, Poljčane, Boris Jurak, Tinje, Zofija Polanec, Šmartno na Pohorju, Erna Regoršek, Laporje, Kristina Šega in Zvonka Jedlovnik iz Slovenske Bistrice ter Anton Potočnik iz Makol.

N. J.

PETER MLAKAR je učenec 5. razreda. Doma je iz Pudoba in če drugega ne, pravi, bo imel odslej od doma do šole in nazaj nekoliko krajšo pot.

Tolmin

Zakaj tako malo?

Sredi novembra lani naj bi se v Tolminu srečalo 47 mladih učiteljev iz te občine. Srečanje je pripravila občinska konferenca ZMS, vendar se je tega pomembnega srečanja udeležilo le 15 mladih učiteljev.

Zakaj jih je bilo tako malo? So ostali res tako brezbrizni, so se spraševali prisotni že na začetku posveta, na katerem so govorili o težavah, ki tarejo mlade učitelje.

Osnovni namen srečanja pa je bila želja po ustanovitvi aktivnosti mladih prosvetnih delavcev, ki bi jih združeval in jim pomagal reševati številne sprotne težave. Udeležba tega srečanja pa je pokazala, da kljub vsem težavam, s katerimi se mladi prosvetni delavci srečujejo vsak dan, za aktivni poseben navdušenje.

Celje

Premalo vrtcev in šol

Akcijski program temeljne skupnosti otroškega varstva v Celju predvideva, da bi do 1975. leta zgradili štiri vzgojno-varstvene ustanove. Seveda pa so sprejeli tudi program izražen za osnovnošolske objekte. Vse te investicijske potrebe za šolstvo, otroško varstvo, telesno, kulturno, zdravstvo itd. so tolikšne, da jih z rednimi oblikami financiranja ne bi zmogli. Zato so se tudi v Celju že odločili, da pripravijo referendum o samopriskrbi za šolstvo in otroško varstvo. Referendum za samopriskrbo naj bi bil v začetku februarja.

Najuspešnejša šola?

IZVRSTEN UČNI USPEH

Na eni izmed sej bežigradske občinske skupščine so med drugim obravnavali tudi poročilo o učnovzgojnih uspehih v osnovnih šolah občine Ljubljana-Bežigrad v preteklem šolskem letu. Ugotovili so, da so bili učni uspehi zares izvrstni, saj je razred izdelalo kar 97,4 odstotka učencev. Od 4.000 učencev vseh bežigradskih osnovnih šol ponavljajo letos razred le 104 učenci.

TEM BOLJE BOMO DELALI

Modelarji delajo v šolski delavnici ob inštruktorjevem vodstvu (Foto: B. Novšak)

JE PROGRAM SKUPEK PRETIRANIH ŽELJA?

(Nadaljevanje s 1. strani)

drovske komisije na šolah predstavljajo osnovo; nadaljnje študije in sklepe pa naj bi izdelal pedagoški inštitut. (Dosti slabih uspehov v srednjih pa tudi visokih šolah je posledica nepravilne odločitve mladega človeka — ki tako nima interesa za študij). Tako je k trem osrednjim inštitucijam pritegnjen še pedagoški inštitut. Delo vseh štirih (republiške izobraževalne skupnosti, zavoda za šolstvo, sekretariata za kulturo in prosveto ter pedagoškega inštituta) bo povezoval stalni koordinacijski odbor.

Vsebinsko in tudi organizacijsko reorganizacijo našega šolstva (zdaj je na prvem mestu predvsem srednje šolstvo) naj bi

do višjega šolstva združeval in vodil pedagoški inštitut. Za višje in visoko šolstvo pa bi tako vsebinski kot organizacijski program dela usmerjala in po potrebi tudi reorganizirala skupina ljudi z visokošolskih zavodov. Ti bi tudi dajali pobude in predloge pedagoškemu inštitutu. Medsebojna povezanost bo olajšala delo kot tudi dvignila kvaliteto in preciznost dognanj in sklepov.

Na seji so sprejeli tudi sklep, da se odobri financiranje raziskovalnega projekta modela organizacije nove univerze v Mariboru. Poleg tega so (v mejah sredstev) rešili vrsto prošenj za posojila in subvencije.

NEŽA MAURER

Ravnatelji — stražarji administrativnega socializma

(Nadaljevanje s 1. strani)

Da je sedanje (poskusno) ocenjevanje čisto navadno pisanje karakteristik (kar uvršča ravnatelje šol med stražarje administrativnega socializma), govori že dejstvo, da ocene niso oprte na nikakršne objektivno ugotovljene rezultate (na primer na teste znanja učencev, ugotovitve strokovnega teama na šoli itd.). Zato ni čudno, da se je v lanskem poskusnem ocenjevanju učiteljev izoblikovalo skoro toliko meril, kolikor je bilo ravnateljev šol. Vse to prinaša v ocenjevanje izredno relativnost, saj je lahko na primer po visokem merilu, po katerem so (se) ocenjevali na neki šoli, ta šola (če bi se naslanjali na objektivna merila) dejansko slabša od sosednje in nasprotno, še posebej, če se po nekaterih zunanjih dejavnikih šoli drugače ne razlikujeta: po opremljenosti z učili, številu učencev, pogojih dela, zasedbi učnih mest, okolju itd. Na neki šoli je na primer učitelj vse leto dobro delal (poznam konkretne primere), nazadnje pa je bil enako (ali celo slabše) ocenjen kot učitelj na sosednji šoli, ker so se pač „zmenili“ za relativno drugačna merila. Po dvajsetih letih dela na šoli sem prepričan, da učitelji niso proti temu, da bi bili najboljši med njimi nagrajeni, je pa pri njih ocenjevanje na slabem glasu zaradi slabih (ali nikakršnih!) meril oziroma postopka, kako ugotavljamo učiteljeve uspehe.

Pridružujem se tistim, ki se zavzemajo, da bi ugotavljali uspehe učiteljevega dela v daljšem obdobju (na štiri ali osem let), ker je že učiteljevo delo tako, da so „vidni“ rezultati po daljšem obdobju, s tem da bi vsekakor vključevali tudi objektivna merila.

Odločno se zavzemam, da bi tudi v našem poklicu nagrajevali le vidne, izrazite uspehe (na šoli, v občini in nato v republiškem merilu), ki jih je nekdo dosegel pri svojem delu, ne pa da po vsej sili iščemo v večini naših učiteljev, ki normalno vestno opravljajo svoje delo, podpoprečneže, poprečneže, polnadpoprečneže in nadpoprečneže. Najbrž smo zaradi tega po nepotrebnem razdrli že veliko zborov, saj se vse to upira človeški pameti, je pa tudi daleč od samoupravnih socialističnih odnosov v nekem kolektivu.

Toda tudi pri tem načinu nagrajevanja je treba imeti izreden posluš! Še ni dolgo od tega, ko smo brali, kako so pri podelitvi nagrad na neki TIS „pozabili“ na učitelje, ki bi si za svoje dolgoletno uspešno delo resnično zaslužila nagrado. In glejte: če torej pride do bolečih „pomot“ že pri manjšem številu kandidatov, koliko je potem šele pomot pri sedanjem načinu ocenjevanja, ko imamo za kandidate vse slovenske učitelje.

Nagrajevanje po delu naj bo vsekakor naše osnovno načelo, čeprav smo ga v praksi še slabo uveljavili in ga najbrž še nekaj časa ne bomo. Vendar hkrati soglašam s tistimi, ki vztrajajo, da v našem poklicu ne bomo mogli prezeiti delovnih izkušenj; treba jih je spodbudno vključiti v analitično oceno delovnega mesta, ne morejo pa biti delovne izkušnje najvažnejša postavka pri nagrajevanju učiteljev. To je postavka, ki je bolj prehodnega pomena, dokler ne bomo dosledno izoblikovali merila za nagrajevanje po delu.

V tem prehodnem obdobju torej posebej nagrajujmo predvsem tiste, ki vidno kažejo rezultate dela, ne pa da vsako leto rešujemo in dajemo na što vso armado slovenskih učiteljev. Ker nimamo primernih objektivnih meril, se to reševanje sprevrže v ostudno birokratsko-administrativno zadevo, ki ji na Slovenskem ni tako hitro primere!

Zelo spodbudne so vsakoletne Žagarjeve nagrade. Takih manjših nagrad bi moralo biti dosti več (v občinskem, medobčinskem merilu), toda zanje nimamo nobenega posluš. Naša šola je na primer že večkrat predlagala ustanovitev Doberskovih nagrad za najboljše učitelje za našo občino ali za štiri koroške občine, a naš predlog po petih letih še zmerom leži v predalu. Zato smo sklenili, da jih bomo začeli podeljevati samo za našo šolo.

Kar najbolj varčujemo z jav-

Najlažji izhod

Učitelj: Jakec: danes se pa zopet nisi nič učil, kaj bo vendar iz tebe?

Jakec: Učitelj bom, potlej se bodo drugi za mene učili.

Vrtec 1881, str. 63

Program dneva prosvetnih delavcev v Mariboru je bil javnosti več ali manj znan. Zahvaliti se moramo občinskemu odboru Sindikata delavcev družbenih dejavnosti, ker je to akcijo tako uspešno izvedel.

Spominjamo se predavanja prof. Mira Lužnika, pomočnika direktorja zavoda za šolstvo SRS in razprave po tem, ki je bila zelo pestra, ni pa rodila konkretnih sklepov, ker to ni bilo niti predvideno. Zato so bili odgovori prof. Mira Lužnika, kot je sam dejal, bolj načelni in osebni. Zato so nam bili nekateri problemi pojasnjeni, nekateri pa ne.

Nepojasnen je ostal posebno nemogoč, pedagoško si nasprotujoč ukrep, ki s predmetnikom v predlogu novega učnega načrta umetno diferencira vse učence po končanem 6. razredu v dve skupini: na tiste, ki se zanimajo za glasbo, in one, ki se zanimajo za likovno umetnost. Za oboje se pri rednem pouku ne sme zanimati nihče! Lahko se vsi odločijo samo za likovni ali pa za glasbeni pouk. Nikogar ne zanimajo posledice takega ukrepa. Če je ustvarjalcem tega predloga vseeno, za kaj se bodo učenci odločili in pri tem menijo, da je dovolj, da se pri rednem pouku seznanijo le z eno od dveh vej umetnosti — potem bi bilo bolje, da oba predmeta v 7. in 8. razredu ukinejo. V vsakem primeru gre za administrativno razvrstitev predme-

nimi priznanji učiteljem. Kar naprej berem v časnikih, kako dobivajo javna priznanja (da ne govorimo o denarnih!) najboljši gasilci, ribiči, rejci kanarčkov, psov... Učiteljem pa odstejemo nekaj novčičev in jim zabičamo: ocenjujte se med sabo v kolektivu, pogrizite se med sabo!

Zato ni čudno, da letos kljub posebnemu trudu nismo mogli pridobiti med osmošolci niti enega učenca za pedagoško gimnazijo, in najbrž je tako tudi na drugih šolah.

Prvo in najbolj učinkovito razdelitev na dobre in najboljše bi morale opraviti učiteljske kadrovske šole, ki „podpoprečnežem“ sploh ne bi smele odpreti vrat v naš poklic. Toda za najmanj dvajset let po vojni tudi te šole niso krive, da so imele vse preveč kandidatov, ki so končali osnovne šole le z zadostnim uspehom ali s popravnim izpiti; take, ki bi bili v drugih poklicih neuspešni. Krivda je očitna: nepravilen odnos družbe do šole, ki nikakor ni spodbujal, da bi se za naš poklic odločali le najboljši. Danes pa naj bi bili ravnatelji tisti, ki naj bi po vsem tem na svojih šolah delili ljudi na dobre in slabe v vrednostne kaste. A poznamo staro resnico: iz limone pač lahko iztisneš toliko soka, kolikor ga je v njej, niti kaplje več! Tem „limonam“ z malo soka po „subjektivnih merilih“ kratko in malo ne moreš dokazati, da so nesposobni, so pa najbolj popadljivi, ko se kolektiv gre ocenjevanje in tako ustvarjajo neznoza vzdušja. A kljub temu objektivnemu dejstvu moramo tudi nasproti njim ohraniti svoje dostojanstvo, pokazati zanje človeško razumevanje.

Menim, da je najboljša spodbuda za učiteljevo delo dober pedagoški režim na šoli. Ta vpliva na to, ali učitelj dobro ali slabo dela, mu vliva veselje do dela, ga usmerja, ga tovariško opozarja na napake, mu daje možnosti za uveljavitev svojih sposobnosti itd. Članom takega zbora ni treba pisati nikakršnih neumnih karakteristik, slabih delavcev med njimi dejansko ne bo, zelo dobre pa bomo brez težave nagradili, vse druge pa za božjo voljo pustimo, naj normalno dobro delajo.

Ravnatelji šol pa bi se morali na pamet naučiti besede, ki sem jih prepisal iz znane knjige: „Mislim, da je največji dar, ki

tov, ki so bili že doslej v učnih načrtih in predmetniku pojasnjeni.

Čudimo se, kako je moglo priti do take odločitve po vsem tem, ko ugotavljamo že vsa leta po vojni, kako malo se zanimajo mladi za kulturna dogajanja. Nič bolje ni pri odraslih, ki niso nadaljevali šolanja na višjih stopnjah, čeprav so bili deležni naše 25 let stare socialistične estetske vzgoje v osnovni šoli. Obsojamo take ljudi, vendar nikoli ne pomislimo, kje tiči krivec. Učenci v osnovnih šolah niso dobili osnovnih informacij in izkušenj o osnovnih področjih umetnosti v toliki meri, da bi pozneje znali te samostojno doživljati. Že precej let (tj. po ukinitvi nižje gimnazije) je za likovni pouk odmerjena le ena učna ura na teden v 7. in 8. razredu. Razumljivo je menda vsakomur, da s tako pičlimi urami že ves čas ni bilo mogoče uresničevati načrta za ta predmet, ker je bil vedno sestavljen za predvideni 2 uri tedensko. Tako je ostalo vse do danes.

Sestavljavci novega učnega načrta za likovni pouk so napravili čudovit načrt, saj so upoštevali vse dejavnike, ki vplivajo na oblikovanje našega osnovnošolskega učnega smotra — tudi na homogeno estetsko vzgojo. Pri tem pa so prav gotovo imeli v mislih prav VSE učence naše osnovne šole, ker je to za sedaj še vedno OBVEZ-

ga imam, samo v tem, da svoje ljudi znam navduševati za delo, to pa je mogoče le s priznavanjem njihovih storitev in s spodbujanjem. Nič tako ne ubija človekove volje za delo kakor kritika s strani nadrejenih. Jaz nikoli nikogar ne kritiziram. Verujem v učinkovitost spodbude. Če sem s čim zadovoljen, dam človeku polno priznanje in ga obilno zasujem s pohvalo.“ Na koncu pa moram vse, kakor se reči: moji pogledi na nagrajevanje se lahko uveljavljajo le v takih učiteljskih zborih, v katerem so (vsaj v večini) zreli, razgledani, delavni, človeško strpni člani, skratka — učitelji osebnosti.

LEOPOLD SUHODOLČAN

»Tepec, saj nič ne znaš!«

Prehod iz osnovne šole v srednjo šolo je v vsakem primeru za nekaj mesecev zmedel gotovost mladih dijakov. Mnogi šolarji od včeraj so danes — kot srednješolci — obrnili hrbet vsemu, kar so prinesli s seboj iz osnovne šole. Pogoje za drugačno usmerjenost so našli predvsem v novem okolju. V začetnih, negotovih dneh v novi šoli niso našli prijateljske besede pedagoga, temveč čisto le nezrela in neurajna strokovna predavanja. Prišleke je v vsaj dobri polovici zajela mrzlica pohajkovanj in posebej po zakajenih lokalih. Vse, kar so prinesli s seboj iz osnovne šole, hočejo pozabiti — saj so srednješolci! Pač, ostal jim je spomin nanje, ki so v osnovni šoli živeli s svojimi varovanci. Zdaj pa je povsem drugače! „Saj vedo, kaj delajo! Naj ne hodijo v slabe družbe, če vedoo...“ pritajano odmeva med stenami srednje šole, ki le uči in ne vzgaja.

Pa še to strokovno poučeva-

Postojna Morda ob polletju bolje?

Na postojnski gimnaziji je bilo v prvi redovalni konferenci 65,46 odstotka dijakov pozitivno ocenjenih, lani pa le 58,82 odstotka. Najboljši uspeh so dosegli prvi oddelki s 70,30 odstotki, drugi s 65,56 odstotka, tretji s 65,06 odstotka in četrti s 60,23 odstotka pozitivnih ocen.

NA osnovna šola. In če je obvezna, potem je prav gotovo neke napisan tudi razlog za to.

Predmetnik pa so oblikovali, kot vse kaže, drugi ljudje, ki so jim prej omenjena načela malo mar. Dali so predlog v razpravo, prejeli so odgovore in sedaj bodo te zbrali in pretehtali. Povedano je bilo, da so odgovori zelo različni — nasprotujoči. Verjamemo. Toda dejstvo je, da so odgovarjali ljudje neorganizirano, osebno in morda celo nenačelno. Kateremu učitelju je vseeno, ali bo polovica učencev brez likovne ali glasbene izobrazbe v 7. in 8. razredu? Prepričan sem, da bo vsak

rekel, da je to absurdno. Mnogi smo skušali v tej blazni zmede najti kompromis s tem, da bi raje odmerili vsakemu predmetu po eno učno uro — tako kot je bilo doslej — da ne bi izgubili (eni in drugi) polovico učencev (ljudi, ki gredo v življenje!). Rekel sem, da je bil to le kompromis, čeprav problem s tem še vedno ni rešen — učni načrti so še vedno napisani za DVE URI tedensko!

Problem estetske, kulturne, umetniške vzgoje je še vedno na tehtnici. Žal je nasprotna uteš še mnogo težja. Zakaj? Ali je izobrazba res več vredna kot vzgoja?

D. Vranec

Dan šole v Cankarjev spomin

11. decembra so si izbrali učitelji in učenci osnovne šole Ivana Cankarja v Mariboru za dan šole; tega dne je leta 1918 umrl največji slovenski pisatelj Ivan Cankar. Pod motom „Mati, zatajil sem vas!“, je potekala dan prej — v petek osrednja proslava ob dnevu šole, ki so ga nadvse slovesno proslavili.

V dvorani so se poleg učencev in učiteljskega kolektiva zbrali tudi člani sveta šole in sveta staršev. Najprej je nastopil mladinski pevski zbor osnovne šole Ivana Cankarja pod vodstvom Staneta Gumzeja.

Nato je navzočim, med katerimi so bili tudi predstavniki osnovnih šol Ruš in Ljutomer, občinske Zveze prijateljev mladine, skupščine občine Maribor in nekaterih družbenopolitičnih in kulturnih organizacij, spregovoril ravnatelj šole Janez Karlin o pomenu dneva šole, saj si je ta mariborska šola izbrala 11. december, dan smrti največjega slovenskega pisatelja, za svoj dan. V svojem govoru se je nato Janez Karlin zahvalil vsemu učiteljskemu kolektivu za njegovo uspešno učno vzgojno delo ter učencem za njihovo marljivost pri delu v šoli in v izvenšolskih dejavnostih, od katerih so se še posebej izkazali pri pionirski in mladinski organizaciji. Mentorici teh organizacij sta Boža Stander in Ljuba Brvar. Nato je orisal razvojno pot šole, še posebej pa se je zahvalil za obisk in sodelovanje gostom učiteljem in učencem osnovnih šol iz Ruš in osnovne

šole Ivana Cankarja iz Ljutome-
mera.

Prisotne je pozdravila tudi predsednica občinske Zveze prijateljev mladine Maribor Magda Žezlina. Ob tej priložnosti je čestitala pionirjem za uspešno sodelovanje v jugoslovanskih pionirskih igrah. Za sodelovanje jim je nato v imenu republiške Zveze prijateljev mladine podelila republiško priznanje, v imenu občinske zveze pa občinsko priznanje predsednici pionirskega oddelka Katje Rupena na osnovni šoli Ivana Cankarja — učenki Marjani Moranovi. Občinska zveza je podelila pionirski organizaciji znak priznanja za uspešno delo 30 knjig za njihovo knjižnico.

V kulturnem programu so nastopili učenci in učitelji osnovnih šol iz Ruš, Ljutome in osnovne šole Ivana Cankarja iz Maribora. Predstavili so se recitacijami iz del Ivana Cankarja in ritmičnimi baletnimi točkami. Pod naslovom „Mati, zatajil sem vas!“, so izvedli mladinske osnovne šole Ivana Cankarja v Mariboru recital Cankarjevih črtic ob glasbenimi spremljavi. Učenke so ga zelo uspešno predstavile v izboru bran režiji Zlate Žizek, predmetni učiteljice slovenskega jezika in te mariborske šole.

Prireditve je sklenil otroški pevski zbor te šole z dvanajstimi prirčnimi otroškimi pesmimi pod vodstvom Staneta Gumzeja, ki je mlade pevce spremljal na klavirju.

Še pred proslavo pa so se v dvorani sestali člani pionirske in mladinske organizacije, pregledali dosedanje delo v letnem šolskem letu. Ob koncu sestanke so tudi sprejeli program dela do konca šolskega leta.

Po končani osrednji proslavi so si gostje, ruški in ljutomerski učenci ogledali muzej NOB — I. pokrajinski muzej v Mariboru. Obisk so sklenili ljutomerski učenci in učitelji z ogledom hidroelektrarne Mariborski otok, kamor so jih povabili za zakuski učenci in učitelji osnovne šole Ivana Cankarja v Mariboru.

Tako so učenci in ves delovni kolektiv osnovne šole Ivana Cankarja v Mariboru dostojno proslavili dan svoje šole ter poklonili spomenu svojega velikega vzornika-slovenskega pisatelja Ivana Cankarja. Sklenili so še, da bodo odslej vsako leto praznovali dan šole, 11. decembra, in da bodo na ta dan pognili k praznovanju vse osnovne šole v Sloveniji, ki nosijo ime po Ivanu Cankarju.

FRANCI KRŽA

POSLEDNOST (olje — Rudi Simčič)

Praznik litijske občine

V dneh od 20. do 25. decembra 1971 so prebivalci litijske občine praznovali svoj občinski praznik in počastili 30-letnico vstaje jugoslovanskega naroda.

V počastitev občinskega praznika - 24. decembra (po bitki na Tisju), je bilo več prireditvev. Za učence osnovnih šol so predvajali slovenski film „Na svoji zemlji“. Učenci litijskega glasbenega centra so skupaj z učenci glasbene šole Vič-Rudnik pripravili samostojen koncert, odprli so knjižnico v Smartnem in razstavo slikarske kolonije Zagorje-Izlake. Proslave so bile tudi po vseh šolah.

Osrednja proslava je bila v petek 24. decembra, popoldne. Na slovesnosti je govoril predsednik občinske skupščine Ljubič Stanek Volk, program pa so pripravili člani Odra mladih, mladinska pevka zbor osnovne šole Litija in Smartno s solistoma Rafkom Irgoličem in

učenko litijske šole Lidijo Gril. Na tej proslavi so podelili priznanja OF zaslužnim občanom in društvom. Občinska konferenca je podelila enajst priznanj OF. Prvič so podelili tudi občinska priznanja, ki jih je prejelo šest občanov. Priznanja so dobili za uspešno delo na področju gospodarstva, zdravstva, kulture in prosvete, vzgoje in izobraževanja, telesne kulture in narodne obrambe ter za področje družbenega upravljanja.

Občinsko priznanje sta prejela tudi dva prosvetna delavca Miha Vahen na področju prosvete in kulture, Boris Žužek pa za področje vzgoje in izobraževanja. Oba sta, vsak na svojem področju, dokazala pomembnost prosvetnega oziroma vzgojnega dela, ki ga nesebično opravljata že vrsto let. S svojim delom predstavljata tiste prosvetne delavce, katerih delo sega tudi izven šolske učilnice.

MILOŠ DJUKIČ

KNJIGA UČITELJICE ANE GALETOVE

„Naj se prepričajo, naj sodijo bralci. Naj literarna zgodovina postavi Anino pesniško izročilo poleg Kajuhovega. Anino dozorelo poezijo poleg vznesene mladševke lirike. Kajuh je prazničen, preprost, pozna boj in žrtve; Ana je zajela širino družbenega in osebnega dogajanja, kot roman. Oba sta zavržla malodušje, vzpostavila ljubezen, zvestobo in pesem.“

Naj kultura sprejme mnogostrano in globoko osebnost, ki prebija čas. Anino besedno umetnost, poezijo in prozo.“

Tako je v Uvodu zapisal izdajatelj in založnik zanimive knjige, ki je dal prav skromen naslov: Ana Gale - Pesmi, povesti.

Milan Dolgan, predavatelj na pedagoški akademiji v Ljubljani, se je, potem ko je brez uspeha trkal na vrata založnikov, odločil za samozaložbo. Iz objav v revialnem tisku in iz literarne zapuščine je osvetlil lik pisateljice in pesnice Ane Galetove, „učiteljice, javne delavke in rojene umetnice.“

Ana Gale je bila ena tistih slovenskih izobražencev, ki so se do poklica pretolkli skozi revščino. Čeprav so jo mikali umetniški poklici pedagoški ekvivalent. Poučevala je v St. Juriju, Leskovcu in Krškem in v Sevnici. Vodila je hosiptacijski oddelek, pisala strokovne članke in dosegla lep uspeh pri delu z duševno prizadetimi otroki. Po trinajstih letih učiteljavanja se je morala zaposliti kot tovarniška delavka. Osmega januarja 1944 so jo ubili domobranci, staro 35 let.

Galetova je ostala v spominu ljudi, ki so jo poznali, kot izjemna osebnost. Taka je tudi v svojem literarnem delu. Pisala je pesmi in prozo. Objavljala je v predvojnih revijah, nekaj časa tudi v Finžgarjevi Mladiki. Izbor njenih pesmi in proze, ki ga je samozaložnik izdal v knjigi, dokazuje literarno samoniklost in lapidaren pripovedni talent. Povesti Peto kolo in Nana sta po vsebinski zasnovi in stilnem izrazu zanimiv primer domače avtobiografije. Za Galetovo je značilna odrezava odločnost, ki se izraža v premišljeni izbiri jezikovnih sredstev. To velja za njeno prozo in pesmi. Motivni krog teh obsega ljubezensko, socialno in borbeno liriko. Od vzgojnih premišljanj je Dolgan sprejel v knjigo sestavek Kazen in nagrada, v kateri je razložil branje za pedagoške delavce, posebno se za tiste, ki menijo, da je o vzgojni vrednosti kazni povedal pravo besedo šele v dolgem času.

Habent sua fata libeli. Lepo število praznih storij je pri nas že našlo življenjski prostor v knjigi; pod streho založnika, seveda. Zetev Ane Galetove je čakala cela desetletja, dokler ni našla zavetja - Dolganovi samozaložbi. Izdajatelju gre zahvala za nesebično odločitev.

BERTA GOLOB

Vanda Gerlovič v Smledniku

Nastop Vande Gerlovičeve v Vzgojnem zavodu Frana Milčinskega v Smledniku je bil za večino otrok prvo srečanje z operno umetnostjo. Pevka je ustvarila prizrčen stik s poslušalci. Zapela je tri pesmi: Kajuhovi Materi padlega partizana, veselo Schubertovo Ribice in arijo iz opere Madame Butterfly. Njeno izvajanje je bilo z navdušenjem sprejeto. Po končanem nastopu pa je v prostem pogovoru odgovarjala na vprašanja gojencev. Mnoge je zanimala njena umetniška pot in gostovanja.

Spontan nastop in prizrčen stik s poslušalci, ki imajo razmeroma še malo glasbene izobrazbe, bo prav gotovo mnogim pomagal, da bodo še prisluhnilli tej izvrsti glasbi.

Pevka je obljubila, da bo še prišla nastopat v zavod. In to je prav. Če bi tudi mnogi drugi naši umetniki skušali na tak in podoben način izvrševati svoje umetniško poslanstvo, oziroma del svojega umetniškega dela, bi verjetno tudi osnovnošolci ali vsaj nekateri med njimi sprejeli resno glasbo in opero kot nekaj lepega in nepogrešljivega.

F. RAVNIKAR

Frana Roša poznamo pri nas zlasti kot mladinskega pisatelja in pesnika, čeprav je dosti pisal tudi za odrasle. Izšel je iz celjskega dijaškega literarnega kroga, ki je pod mentorstvom stotnika in pesnika Rudolfa Maistra Vojanova l. 1914 izdal mesečnik „Savinjo“. L. 1918 mu je Oton Župančič kot urednik Ljubljanskega zvana priobčil prve pesmi. Je avtor več mladinskih iger, med njimi tudi „Desetnice Alenčice“ in „Čarobne piščalke“. Njegova komedija „Mokrololci“ je bila večkrat na sporedu. Otrokom je namenil knjige „Medved Rjavček“, „Dija“ in „Juretovo potovanje“. Avtobiografskega pomena je njegova povest „Zadnja četa“ iz časa prve svetovne vojne in boja za Slovensko Koroško. Doživlja v drugi svetovni vojni je prikazal v zbirki „Pesmi iz ječe in pregnanstva“. Bil je urednik in glavni soavtor dokumentarne knjige „Slovenski izgnanci v Srbiji 1941-1945“.

Mimogrede naj omenim, da je bil Roš pred vojno več let predsednik okrajnega učiteljskega društva v Celju, ki je bilo zelo ugledno, borbeno. Izgnan v Srbijo, je ponjuni osvoboditvi l. 1944 pripravil in vodil prvo slovensko osnovno šolo v Beogradu. Po vrnitvi domov je kot okrožni šolski nadzornik v Celju pomagal pri obnovi našega šolstva. Zadnjih šest let aktivnega šolskega dela pred upokojitvijo je posvetil vzgoji mladih kadrov na celjskem učiteljsku. Sodeloval je tudi pri sestavi prvega učbenika zgodovine za osnovne šole.

Ko je bil upokojen, je še povečal svojo literarno dejavnost, zlasti še znanstveno. Povezan s celjskim muzejem revolucije je posegel v marsikatero zgodovinsko dogajanje na celjskem območju pred vojno, s posebno vneto pa je posvetil obravnavi našega osvobodilnega boja. Na mnogih spomenikih v okrožju so v kamen vklesani njegovi spominski verzi. Rad se odziva vabilom šol, da na njih govori otrokom in jim kdaj deli bralne značke. Ostal je zvest svojemu Celju, katerega častni občan je, široko znan pa je tudi v okolici. Svojemu ljudstvu je vedno služil z ljubeznijo kot pravi ljudski učitelj in javni delavec, kot poštenjak, demokrat in nesebični domoljub.

Zadnji mesec je zbudila pozornost naše javnosti Roševa knjiga „Korporal Huš in druge zgodbe“, ki jo je izdala DZS. Vsebuje novelo in deset krajših zabavno-satiričnih črtic. Kritika je knjigo tople sprejela. Da bi delo našega tovariša približal naši prosvetni javnosti, sem ga obiskal na njegovem domu v Celju in mu postavil nekaj vprašanj, na katera je prijazno odgovoril.

Pri branju novele o korporalu Hušu bralec občuti, da je njena snov vzeta iz resničnega življenja; ob tem spoznavamo tudi avtorjevo osebno prizadetost. Kaj te je napotilo k literarni upodobitvi te snovi in kdaj? Samo ocenjevalec v TT je „odkril“ nekakšno zvezo oziroma tekmo med Haškovim Švejkom in tvojim Hušem. Kaj sodiš o tem?

Bil sem eden izmed „gojencev“ korporala Huša maja 1916 v Žalcu. Ta svojevrstni mož je ostal v neizbrisnem spominu stotinam ljudi, ki jim je bil kdaj vojaški starešina. Bil je samovšečen, primitiven, raznim slabostim podvržen, a vendar ne slab človek, vsekakor pa pojava, vredna smeha. Takšnega so spo-

Korporal Huš ni Švejk

Pogovor s Franom Rošem ob novi knjigi »Korporal Huš in druge zgodbe«

znali tudi pisatelj Novačan, kiparja Napotnik in Berneker.

Vendar menim, da sam Huš niti ni glavni junak in nosilec dejanja v povesti. To je pravzaprav kolektiv, 45 dijačkov, ki pridejo iz šolskih klopi pod Hušev vojaški jarem. Tu ni šlo za tekmovanje Huša s Švejkom, temveč za konfrontacijo negodne mladine, v šoli vzgajane ob vzorih iz klasike, s primitivno, grobo stvarnostjo. Fantom pomaga humor vzdržati trdo preizkušnjo. Po Huševi zaslugi ga izžareva nova situacija.

Anecdote o žalskem korporalu sem mnogokaj pripovedoval v družbi. Bilo je l. 1954, ko je po diplomskih izpitih na celjskem učiteljsku naša komisija posedla na vrtu neke restavracije. Tedaj je nekaj zgodbic o Hušu tako zelo ogrelo predsednika komisije prof. Skandalija iz Ljubljane, da je vzkliknil: „To je klasični junak! Napišite te zgodbe!“ Na to spodbudo je bila novela napisana v petih dneh. Veselo mi je steklo pero in z občutkom, da se s povestjo vračam v mladost in k mnogim že mrtvim tovarišem. Pri tem nisem mislil na nobenega Švejka. Tak očitek ne skriva zlobe!

V slovenski javnosti si znan tudi kot satirik. Človek se z zanimanjem poglubi v tvoje vsele črtice. Nedvomno je večjemu delu tvojih satir dala vsebinsko jedro živa stvarnost. Pri tem si videti dober opazovalec ljudi in časa, vendar svojih junakov ne grajaš, raje se jim hudomušno nasmehneš. Ali je tako?

Zavedam se svoje satirične zilice, ki mi tudi izven pisanja ne minuje. Rad se smejem, a še bolj mi godi, če morem druge pripraviti k smehu. Pisal sem v „Pavlihu“ in sem še vedno glavni avtor „bodice“ v celjskem „Lepem mestu“. Ljudje in situacije, ki nas njihova medsebojna igra sčeta k smehu, so bile mojemu peresu vselej privlačne. Zlasti še ljudi, velike v svoji majhnosti, in družbene zajedalce sem izpostavljaj bolj posmehu kakor sodbi. „Istinu reci i uteci!“ pravi srbski pregovor. Res pa sem za večino svojih „junakov“ našel žive primere v svojem okolju, pa so se zapčili vame in me niso izpustili, dokler niso dobili literarne podobe še nekoliko razširjeni in povečani, kakor to zahteva tudi narisana satira - karikatura kot slikarjevo delo. Ocene kritikov so bile še posebej naklonjene takšnim satiram in so v njih ugotovile tudi duhovitost, edino TT jih je namerno zamolčal.

Bil si ustvarjaen tudi v pisanju, posebej namenjenem mladini. Kaj sodiš o naši skrbi za dobro mladinsko knjigo?

Za mladino sem rad pisal, da bi ji izpričal svojo tople misel nanjo, ta pa ni bila le poklicna. Srečen sem bil, če sem ji mogel povedati kaj dobrega, prijetnega ali pa ji pomagati!

Ze vrsto let skoro ni številke tržaškega Galeba brez moje proze ali pesmi. Pojavljam se tudi v „Cicibanu“. Mojo novo zgodbo „Čebelico“ ilustrira celjska akademika slikarka Darinka Lorenčak-Pavletič. V otroških oddajah Radia Ljubljana sem večkrat na vrsti.

Mladini samo najboljši! To zahtevo dosledno izpolnjuje Mladinska knjiga. To je prav nujno danes, ko vidimo nazadovati naše javno knjižničarstvo, ko tiskan in ilustriran šund in drugo tiskano smetje svobodno tekmuje z dobro knjigo in kvari kulturni okus že otroku ter v njem zavira rast socialističnega humanizma. Zavarovati otroka v tem pogledu - to naj bo tudi naša domovinska dolžnost! Naslonimo se na kvalitetno literaturo iz naše NOB, na njene primere domoljubja in junaštva v boju za najvišje smotke, ki naj v

otroku ostanejo neomadeževani tudi v razmerah grobe vsakdanjosti!

Dovoli, da poudarim in pohvalim, preden zastavim zadnje vprašanje, tvojo zvestobo delu in ljudstvu, poštenost in požrtvovalnost! Gotovo nam boš še kaj svojega ponudil v branje?

V lanskem letniku „Celjskega zbornika“ sem prikazal boj učiteljstva celjskega okrožja za napredek slovenskega šolstva od l. 1869 dalje in pa preboldsko družino Šlandrov, katerih štirje otroci so bili nekoč moji učenci. Novi letnik Celjskega zbornika, ki je v tisku, mi objavlja študijo „Grob na Plešivcu“. V tem kraju pri Velenju sta že nad 60 let pokopani sestrini Anica in Minka Lušinova, obe prijateljici Ivana Cankarja. Anica je tam učiteljvala, javnosti pa je ostalo doslej neznano, da je delala tudi literarno. Druga študija je posvečena življenju, delu in boju Srečka Puncerja, mojega sošolca, doma iz Braslovca, ki je kot urednik „Jugoslovanskega Korotana“ v Velikovcu padel l.

1919. Dodani so primeri njegovega literarnega in publicističnega dela. Prihodnji letnik „Obzornika“ mi bo objavil več pesmi in črtic. S prozo sodelujem tudi pri Večeru, v mohorskem koledarju in seveda pri celjskem časopisu in Radiu. Pri TV Ljubljana prihaja v poštev dramatizacija moje novele iz NOV „Domačija“.

Če bo knjiga s Hušem in satirami deležna dobrega odmeva pri bralcih, si jim bom upal ponuditi še knjigo Prijaznih zgodb, ki jim imam že zbrane. Pri nekaterih namenih pa vsekakor preveč pozabljam na leta, ki me pričenjajo bremeniti. Nič človeškega mi nikoli ni bilo tuje in zato naj me ne bo strah pred usodo, kakršna je človeška...

Takole sva pokramljala. Potem sva si stisnila roke. Še mi je pomahal s stopnišča, saj mi je že od nekdaj iskren prijatelj: sedaj že nekoliko sivolas, visok, ljubezniv, še ves mladeniški, ko sem zamisljen stopal po Jenkovi ulici v zimski dan.

ALBIN PODJAVORŠEK

Ponovno Dnevnik Marka Avrelija

V zbirki Filozofske knjižnice je Slovenska matica natisnila „Dnevnik cesarja Marka Avrelija“. Ista hiša je že v predvojnem času natisnila isto delo v prevodu Antona Sovreta. Čeprav je pri sedanjosti izdaji ostal Sovretov prevod, pa je Kajetan Gantar poskrbel za sodobnejši jezik, hoteč se izogniti arhaizmov ipd. Tudi mesta, ki filološko in s tem interpretativno niso bila jasna, so z Gantarjevim posegom prav gotovo jasnejša. Če bo bralec morda pogrešal v uvodu besedo o stoiški šoli - tej je Mark Avrelij pripadal - jo bo moral iskati drugod, kar je napaka v zamisli interpretacije. Sicer pa je tudi ob spoznanju narave stoičnosti Marka Avrelija avtor skušal razložiti vse glavne silnice, zanimiv pa je tudi refleks osebnosti Marka Avrelija v Rebulovem romanu.

Bistvo „Dnevnika cesarja Marka Avrelija“ je v njegovi življenjski neposrednosti, brez obremenjujoče teže sistemov. Kakor je pisec dnevnika lahko strog do samega sebe in odprti, razumevajoč do drugih, tako je povsod odločujoča sled človeškega razumevanja in življenja samega, ne pa knjižnega ali drugačnega posnemanja. Etična osnova je vsebinsko pogojena iz stoične izvrčnosti Marka Avrelija - ob vsem drugem, kar je pač, kot mnogi, sprejemal skozi čas in izkušnje. Ta etični imperativ, dandanes tako poredak, pa nikoli ni literarna poza. Po načinu podajanja je lahko dnevnik dokaj raznolik, od aforistične jedmatosti, pa do širše razvejanih miselnih procesov. Humanistične osnove teh etično-filozofskih zapisov kažejo jasno profiliranost in namembnost. Vzgoja človeka, odprtost narave in privrženost življenju. Knjigo je opremila Miša Bernik.

kako si dale carnegie pridobiš prijatelje

cankarjeva založba

Kako si pridobiš prijatelje

Med knjige, ki so izšle v zadnjem času in ki jih ljudje zelo kupujejo, sodi tudi slovenski prevod ameriške knjige „Kako si pridobiš prijatelje“ (v originalu: How to win friends and influence people). Leta 1936 jo je napisal Dale Carnegie, ki je od leta 1912 do 1955 v New Yorku vodil svojevrstno šolo za medosebne odnose. Knjiga je doživela izreden uspeh; postala je bestseller. Prevredli so jo kar v 31 jezikih. Morda se ima to delo za tolikšen uspeh zahvaliti prav svoji preprosti nazornosti in neposrednosti, s katero nas skuša uvesti v skrivnost umetnosti ravnanja z ljudmi, s katerimi se vsak dan srečujemo v rodbinskem, službenem ali kakšnem drugem okolju.

Na Slovenskem je knjiga prvič izšla že leta 1943. Zdaj jo je Cankarjeva založba ponovno izdala v prevodu Borisa Pirša.

Strinjamo se z mnenjem prof. dr. A. Trstenjaka, da so v človeškem življenju sile, ki jih (zlasti v medosebnih odnosih) nikakor ni moč premagati zgolj z enostavnimi praktičnimi recepti, kot nam jih v svoji knjigi ponuja Dale Carnegie, piščo navedeno delo predvsem za ameriško poslovno okolje. Ker pa smo že močno zajadrali v t. i. kramarsko civilizacijo, velja pač pozdraviti izid vsake knjige, ki nas želi naučiti osnovnih humanih načel vedenja do sočloveka, pa četudi temelje ta načela zgolj na trgovsko preračunani osnovi. Knjiga, ki bo kmalu razprodana, stane 49. - din.

VIATOR

Izberite med novimi knjigami • Izberite med novimi knjigami

Pod tem naslovom je izdala „Mladinska knjiga“ pred nekaj meseci prikupno zbirko pesmic za najmlajše, ki jih je napisal in uglašil naš priznani strokovnjak za predšolsko glasbeno vzgojo profesor Janez Bitenc.

Te pesmice so izhajale tri leta kot glasbena priloga „Cicibana“, sedaj pa jih je avtor zbral v pesmarici in jih po njihovem namenu razvrstil v tri skupine. Prvih enajst pesmic (Pesmice za najmlajše) je namenjenih predvsem otrokom od treh do petih let, naslednjih enajst pesmic (Izševanke in rajalne pesmi) pa je po avtorjevih uvodnih besedah k zbirki namenjenih srednji predšolski starostni dobi, za katero je značilna ritmična razgibanost. Pri zadnji skupini desetih pesmic (Solsko leto v pesmi) pa je „...poudarek na melodiji, na razpoloženju, na čustvu, na prvinah, ki se že bode in oblikujejo psihofizično podobo otroka na tej starostni stopnji“.

Vse skladbe so opremljene s prikupnimi ilustracijami, ki so delo Lidije Osterc, Zdenke Golob-Borčič in Rože Piščanec, na platnicah pa sta privlačni ilustraciji Jožeta Čiuhe in Marjance Jemec-Božič.

Zbirka pomeni precejšnjo pridobitev za potrebe naše predšolske glasbene vzgoje. Avtor je z njo zopet pokazal izjemen čut za otrokov doživljajski svet. Vrednost zbirke povečujeta še priloženi gramofonski plošči s posnetki nekaterih najbolj priljubljenih pesmic.

Pesmice Janeza Bitenca so doživele pri naših najmlajših najugodnejši sprejem, stališča nekaterih slovenskih vrhunskih strokovnjakov — teoretikov za glasbeno vzgojo pa so odklonilna do njegovega dela. Očitajo mu zlasti to, da je preveč vključen v tradicionalno tonalnost, kar pa po njihovem mnenju ni primerno za vpeljevanje otrok v svet sodobne „resne“ glasbe. Janez Bitenc pa je predvsem dolgoleten glasbeni inštruktor — tako iz te zbirke kot vrsta drugih iz prejšnjih let — so nastale v živem, praktičnem delu z najmlajšimi. Avtor se dobro zaveda, čemu je otrok v vsakdanjem življenju in glasbenem smislu izpostavljen: predvsem ekspanziji vsakovrstne zabavne glasbe, ki se mu nenehno vsiljuje prek vseh mogočih reproduktivnih sredstev. Zato se je njegov način vpeljevanja otrok v svet pravih glasbenih vrednot z upoštevanjem vpliva okolja (zabavna glasba je še vedno trdno uklenjena v tradicionalno tonalnost!) izkazal kot najprirodnejši, najbolj življenjski. To, kar mu je uspelo s temi drobnimi enoglasnimi pesmicami pri najmlajših, ni uspelo še nobenemu izmed naših, teoretično še tako dobro podkovanih in sodobno orientiranih vrhunskih glasbenih pedagogov in skladateljev. Marsikatera izmed njegovih pesmic (npr. Kuža Pazi, Zajček dolgošček, Aja tutaja, Dedek Mraz, Hi konjiček, Naša četica koraka in še vrsta drugih) je postala že pravi „Evergreen“ naših otrok. To pa vsekakor že nekaj pomeni!

S. T.

GRLICA št. 1-2

Revija za glasbeno vzgojo, ki jo izdaja Društvo glasbenih pedagogov, nam tokrat prinaša pregled glasbil. Je zelo bogat, izčrpen priročnik, ki ne bo rabil le učencem, temveč tudi pedagogom in ljubiteljem glasbe. Po vsebini in obseznosti je prerasel šolski okvir, saj zajema izbrano gradivo poleg opisa klasičnega zaporedja glasbil (pihala, trobila, tolkala, brenkala, godala), še številne obsege, prepihovanja pihal, različne izvajalske zahteve in skrivnosti glasbil. Revija vključuje tudi partiture in v dodatku posreduje zgodovinske podatke o nastanku in razvoju glasbil, ki se navezujejo na nazorne slike. Razveselili se je bodo glasbeni pedagogi in jo uporabili za popestritev pouka in približanje glasbe mlademu človeku.

td

Sodobna pedagogika št. 9-10

Zadnja dvojna številka Sodobne pedagogike vsebuje precej zanimivih prispevkov. Pripombam dr. Vlada Schmidta na blejski konferenci dr. Franca Pedička „Vzgoje kot družbene funkcije“ se navezuje ponatis iz Komunista v članku „O vzgoji in človeku“. Zanimiva so razmišljanja in ugotovitve dr. Ive Segulove o profesorskih izpitih s treh vidikov: kot ene izmed oblik dopolnilnega izobraževanja, preverjanje kvalitete učnega osebja in kot prvi javni kontrolirani in ovrednoteni nastop mladih pripravnikov iz vse Slovenije. Milan Dolgan — predavatelj na pedagoški akademiji in višja strokovna sodelavka pedagoškega inštituta — Danica Golli sta objavila v reviji učno uro z elementi polprogramiranega pouka in z uporabo responderja. (Pouk krajevskih prislovov v 5. razr.)

Mednarodni simpozij o novostih v izobraževalni tehnologiji v Subotici, ki je imel za cilj stvaren dogovor za organizirano sodelovanje vseh ustanov in posameznikov, je izčrpno prikazala dr. Barica Marentič-Požarnik. Sledijo še informacije, ocene in poročila o novih publikacijah.

td

Otroci potrebujejo dobre starše

Odnosi v družini, zlasti na relaciji starši — otroci oziroma otroci — starši, so tisti nepogrešljivi vzgojni dejavniki, ki mu pedagogi (pa tudi drugi) v vseh časih in povsod po svetu posvečajo kar največjo pozornost. Le malo je namreč v človekovi dejavnosti tako pomembnega, kot je stvaritev novega človeka, dolgoletna skrb za njegov telesni, duševni in socialni razvoj ter postopno oblikovanje v polno, zrelo in samostojno osebnost.

V zadnjem času je vedno več staršev, ki se velike odgovornosti te svoje naloge čedalje bolj zavedajo. Zato je dobrodošlo vse, kar jim pri njihovih plemenitih prizadevanjih lahko pomaga, na kar se lahko oprejo in iz česar morejo črpati nova spoznanja ter oporo za svojo vzgojno prizadevanja.

Knjiga, ki jo je za matere in očete napisala nemška avtorica Ruth Dirx „Otroci potrebujejo dobre starše“ (v originalu: Kinder brauchen gute Eltern), sodi brez dvoma med tista pedagoška dela, ki bodo zlahka našla pot v družine. Tudi slovenski starši bodo na njenih 230 straneh našli vrsto praktičnih nasvetov za pravilno vsakodnevno vzgojo otrok znotraj družinskega kroga. Če ta vzgoja poteka v znamenju resnične ljubezni, bo vsekakor ostalo tudi dovolj prostora za samokritičnost, samovzgojo in potrpežljivost staršev; to pa so tiste lastnosti pravih staršev, ki rode — vlagane leta in leta — najlepše sadove prav v tistih, katerim so namenjene: v otrocih.

Ob knjigi avtorice Ruth Dirx bo morda marsikateri oče in marsikatera mater prevzel nelagodni občutek, da sploh ne znata vzgajati. Zato ne bo odveč, če navedemo besede, ki jih je že pred leti napisala M. Beck — Dvoržak, ki pravi: „Poslušajoč teh nekoliko besed o vzgoji ste verjetno dobili vtis, da vzgajati otroka ni ravno lahka naloga. Teoretično je vzgoja zares kompliciran posel. Praktično pa je stvar nekoliko drugačna. Najprej se moramo sprijazniti s tem, da nihče ne vzgaja otrok popolnoma pravilno. V vzgoji namreč poleg razumske komponente sodeluje toliko spontanega, čustvenega! Kje pa je čustveno popolnoma uravnotežen človek? Torej, veliko teoretično znanje o vzgoji ne pomeni nujno dobrega vzgojitelja. Kljub temu pa znanje o pravih postopkih pomaga staršem, da se bodo znali izogniti grobim vzgojnim napakam. Uspešno lahko vzgaja otroka le oseba, ki pri tem najde pravo mero ljubezni in omejevanja; to pa zmorejo vsi kolikor toliko čustveno uravnoteženi starši.“

Knjiga Ruth Dirx „Otroci potrebujejo dobre starše“, ki jo je izdala Cankarjeva založba v Ljubljani, ima za zahtevnejše starše na koncu tudi krajši seznam ustrezne tuje strokovne literature. Obsežen in tehten uvod je prispeval V. Cvetko, delo pa je prevedel B. Perko. Knjiga stane 33. — din.

VIATOR

Roman iz zdravniškega življenja

Komercialni uspeh leposlovnih knjig o življenju in delu zdravnikov kaže, kako zelo priljubljeni so pri nas tovrstni prevodi: povpraševanje po takih knjigah ni majhno. Prav gotovo pa pred temi deli, ki pri nas doživljajo tudi ponatise, prednjači Paul de Kruif s svojimi nešpekulativnimi, studioznimi prikazi, kjer ne gre toliko za prijetno fabuliranje, marveč za znanstveno resnico.

Založba Lipa je natisnila „Kirurginjo“ Heinza G. Konsalika v tekočem prevodu Janeza Hočevarja. Zdravniški roman iz sodobnega življenja je spisan dovolj napeto. Dogajanje poteka v veliki bolnišnici in deloma v kaznilnici. Etika zdravniškega poklica je osrednja silnica Konsalikovega romana, zato je zgodba spletena tako, da nudi živahna pripoved niz (za laika) zanimivih, tudi pretresljivih situacij, kjer trči kariera ob osnovno etiko človeških odnosov, ki je pri zdravnikih toliko bolj kočljiva in od Eskulapovih časov kaj iskana. Kot glavna oseba nastopa zdravnik, ki je polna predanosti zdravniškemu poklicu, a tudi ljubezni do ljudi, ki so potrebni pomoči. Konsaliku se pozna, da dobro pozna zdravniško okolje in ga spretno vključuje v svoje leposlovje. Knjigo je opremil Bronislav Fajon.

I. G.

Pri Prosvetnem servisu

Politično-aktualnega značaja je brošura Andreja Novaka „Bližnji vzhod v plamenih“. Gre za nadrobnejši prikaz tistega ozemlja, ki je že leta in leta žarišče latentne vojne nevarnosti in odkritih sporov. Vendar avtorju ni do tega, da bi pogreval časopisne novice, marveč je hotel probleme približati kar se da aktualno, tudi z zgodovinskim aspektom, podati tisto vsebino, ki naj bi bila vsakomur jasna, kadar gre beseda o Bližnjem vzhodu.

Franček Drofenik je v brošuri „Ne... ne...“ pripravil uprizoritevno montažo o Vietnamu. Če je Vietnam sinonim za vse narodnoosvobodilne boje po svetu, za revolucionarno osamosvojitve, pa je vendarle ta uprizoritevna montaža prirejena po avtentičnem pričevanju. Režijsko zamisel Drofenikove montaže je ob koncu pojasnil režiser France Kosmač.

Pri Dramski knjižnici je izšla „Snaha“ D. H. Lawrencea. Igro je prevedel Dušan Tomše, za režijske napotke pa je poskrbel Žarko Petan. D. H. Lawrence poznamo predvsem kot romannopisca, medtem ko drama „Snaha“ tudi Angležem dolgo ni bila znana po odski izpeljavi. „Snaha“ je časovno vezana na začetek XX. stoletja, obravnava pa pri pisatelju tako pogosto problematiko: odnos med moškim in žensko, kjer

igrata vodilno vlogo ženska-mati ter ženska-ljubica.

Marjan Tršar pa je v „Jugoslovanskem ‚naivnem‘ slikarstvu“ zelo zgoščeno prikazal najvidnejše elemente in predstavnike tako imenovanega „naivnega“ slikarstva. Seveda ne manjka osnovnega izvajanja o naivnem slikarstvu nasploh, naker sledi pristop k posameznikom, ki imajo ustrezno črno-belo reprodukcijo. M. Tršar je izbral samo najvidnejše predstavnike te smeri, pri čemer je upošteval tudi slovenski delež.

FRAN ROŠ:

»OSEBNI KULT«

Osebni kult je končno preč, zato me ne pozdravlja več učenec moj, ki „u“ in „i“ učil sem ga nekdanje dni. Zdaj raje ga pozdravljam jaz čeprav sem ves že sivih las, globoko široko zavitim, a včasih vendarle z glavo pokima mi — to je lepo! Zdaj je nekakšen funkcionar, le važne so reči mu mar. Odkar ima svoj lastni pult, ukinil je osebni kult...

(„Lepo mesto“ 1971, št. 2)

Prvenec mladega pesnika

Med novitetami, ki jih je Mladinska knjiga izdala pred koncem leta, je v zbirki Pota mladih izšel tudi pesniški prvenec Marka Gorjanca „Grad“. Pesnikovo ime smo zasledili že v revialiki, res je, da je šele knjižna izdaja ponudila izbrano celoto, ki daje dober profil temu, s čimer se je Marko Gorjanec predstavil. V kratki informaciji o „Gradu“ bi se dalo še najlažje pridrži Mitji Mejaki, ki je zapisal ob zbirki:

„Lirika Marka Gorjanca se ne zgleduje po avantgardističnih lirskih vzorih; njegov lirski svet je preveč čustveno pretresen in neposreden, da bi se lahko razkrival v razbitih drobcih prenapetih podzvesti in njenih vizij. Ta svet je preveč tradicionalno urejen, se zato ne more razdrobiti v težko pregledno in razumljivo lirsko gmoto.“

Predvsem je metaforika tista, ki opozarja na resna prizadevanja in resnobno zavzetost ob življenjskih vprašanjih, ki so pravzaprav presenetljiva pri ne še osemnajstletnem poetu. Problem smrti, razlaga in žrtve so morda bolj intuitivne slutnje, slutene pri okupacije kot pa filozofsko domišljena spoznanja. Kljub nekaterim ohlapnostim, nedodelanostim, je „Grad“ zbirka, po kateri bomo segli z zanimanjem. Za pesnika pomeni obetaven nastop.

Nepotrebno zlo — alkoholizem

O nevarnosti alkoholizma, eni izmed najbolj razširjenih družbenih tegob, si je človeštvo že dolgo na jasnem. Samo v naši državi je približno 900.000 alkoholikov, zaradi njihove alkoholne zasvojenosti pa trpi še nadaljnjih 3.000.000 oseb iz njihove neposredne okolice — v družini, sosedstvu ali službi. Alkoholik propada telesno, duševno in socialno. Takšen tudi delovno ne more biti in se ne uspešno. Izračunali so, da gre v času delovne dobe kar deset njegovih delovnih let v izgubo bodisi zaradi slabše opravljenega dela, bodisi zaradi neopravičenih izostankov in pogostih bolniških dopustov.

Ker je alkoholizem veliko družbeno zlo, se mora družba zopet njega boriti organizirano in z vsemi sredstvi, ki so ji na voljo. Sloveniji je bil pobudnik protialkoholnega gibanja veliki humanistični dr. Jože Potrč, v Hrvaški pa je na tem področju zdaj vidni osebnost zagrebski psihiater univ. prof. dr. Vladimir Hudolin.

Republiki odbor Rdečega križa Slovenije in Koordinacijski odbor SRS za boj proti alkoholizmu sta zdaj po peti hrvaški izdali knjižico dr. V. Hudolina „Kaj je alkoholizem“, priredila njeno slovensko izdajo. Le-ta zajema najnovejša spoznanja o zadržani delovanju alkohola ter opis načinov in metod zdravljenja alkoholikov v zagrebski bolnišnici „Dr. M. Stojanović“, dodani pa sta poglavji „Alkoholik in njegova žena“ ter „Preprečevanje in zdravljenje alkoholizma v Sloveniji“.

Knjižica, ki je zgoščen prikaz problematike alkoholizma, stane 8. — din.

VIATOR

Specializirane učilnice

Učna soba oziroma učilnica je osnovna prosiorska enota v šoli, stavbi, namenjena nemotenemu poteku organiziranega pouka. Skladu z razvojem didaktične teorije in prakse je glede na svojo didaktično funkcijo doživela dokajšen razvoj in občutne spremembe. V srednješkolskih učilnicah so se učili učenci ne glede na razlike v starosti in ne glede na različno raven pridobljenega znanja, saj diferenciranega pouka, razdeljenega na posamezne razrede (od nižjih do višjih), takrat sploh še niso poznali. Ob prehodu na redni način pouka (Komensky) so se oblikovale učilnice — razrede — imenovane tudi univerzalne ali matične učilnice. V skladu s razvojem teh učilnic se je spreminjala tudi njihova geometrijska oblika, velikost ter notranja oprema. Z nadaljnjim razvojem pouka pa se je pokazalo, da postajajo univerzalne (matične) učilnice resnično ovira za vse bolj diferencirane moderne oblike pouka. Zato so poleg teh učilnic začele pojavljati t. i. specializirane učilnice. Med prvimi te vrste so bile učilnice za telesno vzgojo — telovadnice. Ščasoma pa so se jim pridružile še druge učilnice: npr. učilnice za pouk fizike in kemije, risalnice ter druge specializirane učilnice.

Dandanes postajajo specializirane učilnice za pouk posameznih predmetov vse bolj potrebne in njihove prednosti vse bolj očite. Posledica tega je drugačno načrtovanje šolskih zgradb, zelo pa se spreminja tudi organizacija šolskega dela. Knjiga, ki bi v sklenjenih obliki obravnavala pravkar navedene probleme, pri nas doslej še ni izšla. Zategadelj tem bolj priporočamo delo, ki ga je napisal dr. Vladimir Poljak „Specializirane učilnice“, in pred kratkim izšla zagrebska založba Školska knjiga. Avtor se je v svojem delu dotaknil malone vseh problemov, ki se porajajo pri uvajanju in delovanju specializiranih učilnic. Knjižica (v latinici), ki obsega 80 strani, stane 18. — din.

VIATOR

Ali poučujemo ali se izživljamo?

Objavljamo poslani prispevek – kot smo objavili doslej poslani prispevki o glasbeni ali likovni vzgoji. Gotovo je vsak od teh predmetov nadve koristen in potreben – toda: prevelika količina snovi otroka preve obremenjuje in mu zato šolo priskuti.

To pa gotovo ni naš smoter.

PRIPOMBE NA NAJNOVEJŠI OSNUTEK UČNEGA NAČRTA ZA TEHNIČNI POUK ZA 7. IN 8. RAZRED OSNOVNIH ŠOL V SRS

V sredo, 24. 11. 1971, je bil na osnovni šoli III. v Murski Soboti aktiv učiteljev tehničnega pouka za občini Murska Sobota in Lendava. Zbrali smo se vsi, ki delamo za napredek in razvoj tega v našem nerazvitem območju tako potrebnega predmeta. Že sam dnevni red je bil tak, da je obetal mnogo novega; precej za nas odločilnega in za nekatere učitelje celo usodnega.

Svetovalec Mirko Lovrenčec nas je želel seznaniti s pripombami na nove različice učnih načrtov, ki so bile poslani vsem šolam v razpravo. Tu smo hoteli vsi naenkrat vse povedati. Oglašali so se tovariši in tovaršice iz obeh občin in to iz vasi in mest. Po daljši utemeljeni in zelo burni razpravi so zadolžili naš odbor podružnice Društva učiteljev tehničnega pouka za Prekmurje, naj zbrane misli posreduje slovenski javnosti prek vseh javnih sredstev obveščanja in začne javno razpravo.

Gre za redukcijo učnih ur pri tehničnem pouku v 7. in 8. razredu. S tem postaja tehnični pouk v teh dveh razredih izbirni predmet. Komisija pri zavodu za šolstvo SRS je sestavila dve različici novih učnih načrtov za tehnični pouk. Prva predvideva biotehnični predmet, druga pa, da je tehnični pouk v 7. in 8. razredu izbirni predmet. Da bi bilo vse bolj jasno, naj povemo še to, da je bil po sedaj veljavnem učnem načrtu naš otrok deležen tehničnega pouka od vključno četrtega pa vse do osmega razreda. Število ur je bilo skrajšano zaradi petdnevnega delovnega tedna. Poučujemo od ene do dve uri po posameznih razredih. Naj povemo takoj, da povsem

odklanjamo biotehnično različico. Vemo, da se struktura prebivalstva pri nas nenehno spreminja v korist mestnega prebivalstva. Vedno manj je kmetov in tudi ti se vedno bolj mehanizirajo. Druga različica, po kateri naj bi začeli učiti z novim šolskim letom v nekaterih poskusnih šolah in nato čez leto dni vsi, pa je naslednja: v četrtem razredu naj bi bil tehnični pouk povsem ukinjen. Menimo pa, da to ni prav. Peti in šesti razred imata vse leto predvideni po dve uri tedensko. To rešitev pozdravljamo – kot edino sprejemljivo in utemeljeno. Zelo pa nas skrbita sedmi in osmi razred, kjer naj bi bil ta predmet za učenca „izbirni“. Sam si lahko izbere, kaj se bo učil. Na izbiri ima tehnični pouk ali gospodinjstvo. To zamisel odločno odklanjamo. Menimo, da to ni sprejemljivo za naše učence, ki živijo v stoletju tehnične revolucije.

Spremenjeni učni načrt bi moral biti dan (pred sprejemom) v široko javno razpravo med starše, saj se bodo vendar njihovi otroci tega predmeta učili ali pa tudi ne. Če se bodo odločili za to različico starši, soglašamo z njo tudi učitelji.

Iz vsakdanjega življenja vemo, da gre večina otrok v srednje in razne strokovne šole. Povsod imajo več ali manj ur tehničnega pouka, učenci pa bodo prihajali vanje povsem brez izobrazbe s tega področja.

Dobro se zavedamo, da dajo nekatere šole več znanja učencem kot druge. To ugotovitev izpustimo, prav tako tudi ugotovitve o materialnem stanju šol, od katerega je odvisno, kako izobraženi bodo učenci ob končani osemletki. Na večini naših šol so že danes tudi za tehnični pouk vsaj primerni, če že ne idealni delovni pogoji.

Sprašujemo se, zakaj se o tem predmetnem področju tako malo govori? Ali je sploh kdo v Sloveniji zadovoljen, da skrbi za napredek tehničnega pouka? Kdo raziskuje vrlino, ki si jih pridobi otrok ob delu pri tehničnem pouku? Nihče tega predmetnega področja ne raziskuje analitično in znanstveno – glede na učence in njihove pridobitve pri tem pouku. Vsi nam priznavajo, koliko

ur dela, koliko truda in koliko znanja je potrebno vložiti v izdelek. Tu se vse konča. Z vsemi drugimi predmetnimi področji se ukvarjajo znanstvene institucije. Zakaj ni tako tudi s tehničnim poukom?

V naši šolski zakonodaji piše, da so vsi predmeti enakovredni. Žal pa moramo povedati, da se estetsko tehničnim predmetom (glasbi, likovnemu in tehničnemu pouku) majo tla pod nogami. Če bi kateremu drugemu predmetu poskusili črtati uro z utemeljitvijo, čes da so otroci preobremenjeni (saj se morajo učiti mnogo odvečnega), bi se takoj našli različni zagovorniki. Mi pa preprosto črtamo tehničnemu pouku ure in mislimo, da smo s tem rešili problem preobremenjenosti učencev.

Dejavnost ljudske tehnike nam je priborila, da je bil tehnični pouk vključen kot predmet v osnovne šole zaradi njegove neizpodbitne vrednosti pri izobrazbi otrok. Danes pa ugotavljamo, da temu ni tako: zapostavljamo se pred drugimi narodi in kupujemo iztožene licence ter patente.

Dovolimo si opozoriti slovensko

javnost na posledice, ki bi jih imela redukcija tehničnega pouka. Naj navedemo samo nekatere:

- ogrožen je vpis in obstoj predmetne skupine na pedagoških akademijah. Učitelji tehničnega pouka se moramo prekvalificirati.
- Morala bi slediti verižna sprejemba učnih načrtov na vseh strokovnih in srednjih šolah za tehnični pouk, kamor bodo prihajali učenci iz osnovnih šol.
- Prihodnji državljani bodo brez tehnične predizobrazbe.
- Učitelji tehničnega pouka si bodo morali pridobivati učence v 5. in 6. razredu, če bodo hoteli imeti polno zaposlitev.
- V svetu bomo veljali za državo, ki ne misli na razvoj tehnike in tehničnih dosežkov. Prepričani smo, da bo ta eksperiment, kot že mnogi, naš ponovni neuspeh.
- Našteli smo nekaj pripomb in misli, ki naj bi rabile za uvod v javno razpravo.

Odbor podružnice društva učiteljev tehničnega pouka za Prekmurje

SLOVENSKE KONJICE

AKTIV PROSVETNIH DELAVCEV – ČLANOV ZKS

Na predlog komiteja občinske konference ZKS v Slovenskih Konjicah so se 9. decembra zbrali v tem kraju prosvetni delavci – člani ZKS iz območja konjiške občine. To je bil hkrati tudi prvi razgovor delavcev, ki delajo na področju vzgoje in izobraževanja. Prosvetni delavci v Slovenskih Konjicah imajo sicer samostojno organizacijo ZKS, v vseh ostalih krajih pa so vključeni v večino v terenske organizacije ZKS.

Uvodno poročilo o stanju in problemih na področju otroškega varstva in še bolj osnovnega šolstva je pripravila tov. Vera Kravarič-Marošek, ravnateljica osnovne šole v Vitanju. Ob sodelovanju predstavnikov ostalih štirih centralnih osnovnih šol ter deloma tudi vzgojno-varstvenih ustanov je zbrala mnoge in dokaj konkretne podatke o materialnem stanju, o problemih učencev itd. Tako je med drugim ugotovila, da je več desetnih učencev osnovnih šol, ki so brez staršev in so torej že v svojo rani mladosti pri tujih ljudeh, večkrat tudi kot mali „hlapčki“. Precej je tudi takih, katerih starši so zaposleni v tujini ter so začasno pri svojih sorodnikih. Ta problem je toliko bolj pereč, ker ti učenci nimajo ustrezne domače vzgoje obeh staršev, to pa se seveda pozna tudi pri učenju in učnih uspehih. Mnogo lažje bi bilo, če bi v šoli lahko uvedli podaljšano bivanje otrok, vendar materialni

in drugi pogoji tega vsaj za sedaj ne dopuščajo na nobeni šoli na območju konjiške občine.

V razpravi je z zelo tehnimi predlogi sodelovala tudi članica CK ZKS Milena Stifter iz Celja. Posebej je poudarila, da bo aktiv, prosvetnih delavcev – članov ZKS lahko veliko prispeval k njihovem bolj ustvarjalnemu delovanju na raznih področjih. Zaprtost, ki sedaj vlada še marsikje, bo mogoče odstraniti prav z razpravami na ustreznih ravni in širini, ki je za lažje razumevanje nujno potrebna. Obravnavanje ozkih šolskih problemov na določeni šoli je premalo, da bi lahko spoznali potrebno širino. Ta je še tem bolj potrebna v sedanjem času, ko so se materialni pogoji, pa tudi osebni dohodki na šolah že primerno uredili, čeprav tu še ni bilo narejeno vse tako, kot bi želeli.

Prosvetni delavci – člani ZKS konjiške občine so prav zato sprejeli stališča za nadaljnji razvoj vzgoje in izobraževanja na območju občine za naslednja leta. Gre zlasti za nadaljnjo izgradnjo šol in vseh ostalih objektov do telovadnice in kabinetnega pouka. Sklenili so, da bodo celotno gradivo, ki je bilo pripravljeno za ta prvi sestanek, poslali vsem delegatom občinske konference ZKS, ki bo razpravljala o socialni diferenciaciji.

V novi sekretarij, ki šteje pet članov, so izvolili po enega člana iz vsake osnovne šole, za sekretarko pa Vero Kravarič-Marošek.

V. L.

SVET OSNOVNE ŠOLE DOB PRI DOMŽALAH

razpisuje naslednja delovna mesta za določen čas:

- učitelja za čas od 1. 2. 1972 do 31. 5. 1972
- učitelja za čas od 15. 3. 1972 do 30. 6. 1972

Sprejmemo tudi absolvente ali upokoјence. Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

OSNOVNA ŠOLA TREBNJE

razpisuje delovno mesto učitelja slovenskega in angleškega jezika PRU, P ali absolvent za določen čas, t. j. od 1. januarja do 30. junija 1972.

Darilo KMEČKEGA GLASA za ambruško šolo

26. decembra so v osnovni šoli Ambrus v Suhi krajini pripravili prijeten sprejem za dedka Mraza. Otroškemu sporedu, ki ga je pripravil vodja osnovne šole v Ambrusu Karel Puš, se je pridružil s svojo glasbo še Silvester Mihelčič iz Črnomlja. Šolski otroci in starši z malčki so se zgrnili nato okrog dedka Mraza, ki jim je razdelil darila. Še posebej pa so bili učitelji in učenci ambruške šole veseli skupnega darila, ki ga je poklonilo ČZP „Kmečki glas“. Sodoben učni pripomoček, grafo-

skop, bo odslej služil pri pouku na ambruški šoli. Tako se je zdaj tudi Ambrus pridružil šolam, ki so jih obiskali predstavniki ČZP „Kmečki glas“ z darili ob Novem letu: Kuteževemu v Brkinih, Majšperku v Haložah, Podgorju pri Slovenjem Gradcu, Gornji Trebuši in Šentviški gori na Tolminskem ter Poljanam pri Škofji Loki. – Na sliki: direktor ČZP „Kmečki glas“ Jaka Bogataj izročča učencu naročilnico za darilo ambruški šoli ob Novem letu 1972.

Knjige za pionirje

Lanskoletna knjižna bera za mladi rod je okrog novega leta številčno dokaj skromna. To dejstvo je tem bolj presenetljivo, ker je bilo druga leta v decembru natisnjenih več mladinskih del, in ker je to „ugoden čas nakupov“ (če se izrazimo v komercialnem jeziku založb). Starostne razlike so pri prebiranju zelo pomembne, zato ni prav, da vidimo v prodaji precej starih knjig in skromno mero novih, pač takih, ki so predvsem namenjene le šolarjem od prvega do šestega razreda. Morda bodo zaradi skromne bere bolj iskane izišle novitete.

Pri Kurirčkovih knjižnici je izšla „Torta na nebu“ Giannija Rodarja v prevodu Iva Bregarja. Niz kratkih, med seboj povezanih zgodbic iz sodobnega sveta daje v preprostem, a živahnem besedilu protivno vsebino na netendenciozen način. Knjigi se imenitno prilagajajo ilustracije Lidije Osterčeve.

„Smolček“ Josipa Grigorjeviča Olšanskega je s toplino spisana knjiga z več kratkimi, a medsebojno povezanimi zgodbami. Nevsiljiva didaktičnost je prav gotovo odlika knjige, ki temelji na odsevu dogajanj iz sedanjosti. „Smolčka“ je prevadla za Kurirčkovo knjižnico Nada Kraigherjeva.

Anton Ingolič pa se je znova predstavljal kot mladinski književnik s knjigo „Zgodbe vesele in žalostne“. Pisatelj je podal vrsto samostojnih zgodb iz treh različnih obdobj: iz predvojnih dni, iz medvojnega časa in iz povojnega razvoja. Lahko pa se da ugotoviti, da je Ingoličevim zgodbam botroval hoteni reali-

zem, čeprav je pisatelj zavestno vodil pero za mladega šolarja. Ilustracije Milana Bizovičarja so preproste, a učinkovite.

Pri Mladinski knjižnici pa je izšla „Koromandija doma“ Bena Zupančiča. Gre za deset samostojnih zgodb, po eni daljših zgodb je poimenovana knjiga, ki jo lepo dopolnjujejo ilustracije Jožeta Ciuhe. S „Koromandijo doma“ doživlja B. Zupančič preskušeno mladinskega pisatelja. Zgodbam je skupen pisateljev smisel za realno doživljanje otroškega sveta, tudi slog je dokaj približal mlademu bralcu; morda je ponekod še vedno preveč racionalnega, kljub skupni ubranosti na otroški svet.

V „Treh konjih“ je Vitomil Zupan podal daljšo zgodbo, ki je vsebinsko med pravljicnim in pripovednim pisanim motivnim svetom. Knjiga je med redkimi pri nas, ki je „prehodne narave“ in povezuje pravljico fantazijski svet z otrokovo potrebo po akcijskem dogajanju. Nevsiljiva etična vprašanja je znal pisatelj organsko vplesti v pripoved. „Trije konji“ so izšli pri Mladinski knjižnici, z ilustracijami Maksima Sedeja.

IVAN KOCIJANČIČ

V 93. letu starosti je umrl senior slovenskega učiteljstva Ivan Kocijančič, šolski upravitelj in pomembni prosvetni delavec. S tem zapisom se oddolžujemo spominu človeka, ki je vse življenje posvetil, razvoju naše šole in težnjam učiteljske organizacije v pretekli dobi. Naša pozornost je spoštljiv izraz za vse, kar je v desetletjih svojega nepretirganega ustvarjalnega dela prispeval povsod, kjer je delal. Bil je predan svojemu narodu, truda in prizadevanj polno življenje pa ga je privedlo do uspehov, ki ga uvrščajo med vidne osebnosti. Kot človek je bil priljubljen, demokratičen v svoji miselnosti pa tudi najnaprednejših nazorov.

Tovariš Ivan Kocijančič je bil Gorenjec, doma iz Lipnice pri Kropi, kjer je imel njegov oče, kamnosek, majhno posestvo. Že v dijaških letih na učiteljsko se je moral mladi Ivan spoprijeti s skromnostjo in odpovedmi. Prvo službeno mesto je imel na Homecu, potlej pa je poučeval v Radovljici, Trzinu in Bohinjski Srednji vasi. Že tu je pokazal svoje organizacijske sposobnosti. Uvrstil se je med vodilne člane gasilske organizacije, vodil pa je tudi pevski zbor. Bržčas je lepota planin vsejala v dušo tovariša Kocijančiča globoko ljubezen do našega gorskega sveta. V poznih letih je prejel od Planinskega društva zlato značko za 50-letno članstvo.

Busčeva vas na Dolenjskem je bila njegovo novo službeno mesto, kjer je ostal šestnajst let. Preprost do sočloveka, poln razumevanja in pripravljen sodelovati, si je brž pridobil srca domačinov. Sadjarstvo, drevničarstvo in vinogradništvo so bila področja, ko je lahko učil, vzgajal spodbujal mladino in odrasle.

Vojna ga je za 54 mesecev odtegnila družini, zato pa se je preselil v Ljubljano, sprva na šolo na Ledini in pozneje na Prule, kjer je bil upokoјen kot

predmetni učitelj. Sodeloval je v organizacijah takratnega učiteljskega organiziranega življenja in izredno veliko prispeval k razvoju Samopomoči prosvetnih delavcev. S svojimi organizacijskimi sposobnostmi je pripomogel, da je povečala število članstva, ki mu beseda tovarštvu ni zgolj fraza, formalnost. Tovariš Kocijančič je bil odgovorni urednik Učiteljskega tovariša, podpredsednik upravnega odbora Učiteljske tiskarne in blagajnik na Omišlju. Več kot 25 let je bil predsednik Samopomoči in nato njen častni predsednik. Z besedami in pisanjem je spodbujal učitelstvo k medsebojnemu sodelovanju, globoko prežetemu resničnemu tovarštvu, solidarnosti, ki združuje poklice.

Poslednja leta je preživel Peter Kocijančič v Lipnici. Bil je predsednik šolskega odbora, sodeloval je pri Kmetijski zadruzi, bil je član krajevnega odbora Rdečega križa in ustanovil je podružnico upokoјencev v Kropi.

Ves čas je bil član Osvobodilne fronte, član Zveze borcev in SZDL. Za svoje vzgojnoizobraževalno delo je prejel visoko odlikovanje: Red zasluge za narod s srebrnimi žarki.

Tudi člani upravnega in nadzornega odbora Samopomoči prosvetnih delavcev so se poslovali od svojega dolgoletnega predsednika. Častno spremstvo ob pogrebu in žalna seja sta bila ponovni izraz velike hvalečnosti do tovariša, ki si je desetletja prizadeval za to, da bi se učiteljev položaj izboljšal. V Kocijančičev spomin je v društveni pisarni spregovoril prof. Rado Torkar, lik nepozabnega pokojnika pa je v daljšem nagovoru prikazal tudi svetovalec Drago Vončina.

Poslovili smo se od človeka, polnega najlepših idealov, srčno dobrega tovariša, ki nam bo ostal v trajnem spominu.

VOJTEH DEBELJAK

NAŠI RAZGLEDI

- iz številke 24 NAŠIH RAZGLEDOV priporočamo bralcem:
- Prof. France Černe: Zdravila za gospodarstvo in družbo (str. 726)
 - Jože Valentinčič: Izobraževanje – sopotnik našega življenja (str. 728)
 - Dr. Živko Šifrer: Vzorec in celota (Ob robu popisa – str. 729)
 - Aleš Bebler: Znanost, človek in okolje (str. 731)
 - Lucijan Marija Škerjanc: Ob radijskem sprejemniku (str. 737)
 - Marijan Tršar: Spodbuda in opomin (str. 740)
 - Mala kulturna panorama (str. 742)
 - 20 letnikov NAŠIH RAZGLEDOV (str. 744)
 - Velika vojna nerazvitih (str. 745)
 - Nepismenost v svetu (str. 751)
 - Otroci in glasba (str. 753)
 - Industrijska vojna (Kraljestvo IBM – str. 755)

Vzgoja in izobraževanje št. 6-7

Poleg misli o permanentnem izobraževanju kot izhodišču za reformo vzgojnoizobraževalnega sistema prinaša revija povzetek nekaterih važnejših ugotovitev raziskave o vrednosti celodnevne bivanja učencev na razredni stopnji osnovne šole, primerjave in odgovor na vprašanje, koliko lahko šola s celodnevno bivanjem nadomesti „socialno in kulturno prikrašnost“ učencev glede na učni uspeh v šoli. Dr. Aleksandra Kornhauser je spregovorila o projektu „Chem Study“ za uvajanje sodobnih metod pouka kemije. Naše možnosti in nemožnosti pri usmerjanju dramske ustvarjalnosti mladit je izčrpno obdelala Draga Ahačič. Med informacijami najdemo vtise z razstave šolstva v Dortmundu in obvestilo o prihodnji razstavi 11. Didacta, ki bo marca 1972 v Hannoveru. Ne smemo pozabiti še na informacijo o novem učilu – Planetariju. „Baader planetarij“ sestoji iz plastične dvodelne krogle s premerom 50 cm. Učilo toplo priporočamo, saj je pravcato „mini vesolje“, ki lahko otrokom nazorno prikaže gibanje Zemlje, Lune, planetov in celo satelita Gemini II. Je dober prispevek k lažjemu razumevanju mehanike vesoljskih teles. Prodaja ga Državna založba Slovenije.

td

REPUBLIKA KOT DRŽAVA IN KOT SAMOUPRAVNA SKUPNOST

V središču družbenopolitičnega dogajanja pri nas v Sloveniji je bila v minulemu letu nedvomno razprava o ustavnih dopolnilih, potem ko so bila sprejeta ustavna dopolnila v okviru federacije. O ustavnih dopolnilih je v bistvu razpravljala najširši krog naših prebivalcev, posamezne institucije, družbenopolitične organizacije, skratka, to je bila tema neštetihih sestankov, sej, zasedanj, in tudi tema posvetovanja, ki ga je pripravila Skupnost slovenskih občin lani novembra v Kranju z naslovom: „Republika kot država in kot samoupravna skupnost.“ Ustavna dopolnila so bila sprejeta v naši skupščini decembra lani in predsednik Skupščine SR Slovenije in predsednik ustavne komisije vseh zborov Skupščine SRS za ustavna vprašanja Sergej Kraigher je med drugim takole ocenil kranjsko posvetovanje:

K razčiščevanju mnogih vprašanj, ki jih urejajo predloženi ustavni amandmaji, je prispevalo svoj delež tudi posvetovanje o republiki kot državi in samoupravni skupnosti, ki ga je organizirala v Kranju Skupnost slovenskih občin, čeprav je to posvetovanje seglo v skladu s svojim poglavitnim namenom v problematiko, ki se bo celovito reševala v drugi fazi ustavnih sprememb v novi republiški ustavi...

»Ne dajte mu odlične ocene, da ne bo važen!«

Vsak šolar ima že v osnovni šoli dovolj prilike, da sodeluje v mnogih svobodnih dejavnostih, da redno obiskuje šolsko knjižnico in hkrati bogati svoje znanje. Večni zakajček tiči med knjigami in išče družbe predvsem z ljudmi, ki veliko vedo! Seveda mu je tedaj najbližji strokovno podkovan in široko razgledan učitelj, ki mu pomaga opredeliti in usmeriti željo po znanju! Ni redko, da si izbere šolar že v nižjih razredih osnovne šole po tej poti svoj prihodnji življenjski poklic, ki ga skuša doseči za vsako ceno! Toda, ko v srednji strokovni ali poklicni šoli naleti na nepedagoga, ki hkrati tudi ni strokovnjak, se znajde v labirintu.

„Zakaj me za...?“ je odgovoril neurejen strokovni učitelj dijaku, ki ga je vprašal iz stroke o tistem, kar je bral v

tuji literaturi. Dijak je presenečen ob stal. Zaupanje v resnično strokovno znanje strokovnega učitelja se je zamajalo. „Jaz ti bom že pristrigel perutničke, da ne boš važen! Nobene odlične ocene ne smeš dobiti...“ je le-ta gromadil svoje besedičenje po hodniku.

Kje je učitelj za razgledanega in delovnega srednješolca, ki porabi svoj prosti čas za strokovno izobraževanje? Uskladij je svoj prihodnji življenjski poklic s svojim „konjičkom“, žanje pa nerazumevanje.

Urejena in dosledna pedagoška ter psihološka služba bi bila MARIKDAJ edina SPOSOBNA DOKAZATI NAČRNO POJMOVANJE IN ZRUŠITI ZASILNE, KRIVIČNE OCENE, KI RESNIČNO NISO DOKAZ ZNANJA!

KA

Na posvetovanju v Kranju se je zvrstilo v razpravi 24 udeležencev: univerzitetni profesorji posameznih fakultet, znanstveni delavci, družbenopolitični delavci itd. Delež udeležencev v razpravi k razčiščevanju posameznih vprašanj o ustavnih dopolnilih v tako imenovani prvi fazi in v naslednjem obdobju, ki je pred nami, in ko bo potrebno povsem znova izoblikovati ustavo socialistične republike Slovenije, je dobil torej še priznanje ob sprejemu ustavnih dopolnil decembra lani v prostorih Skupščine SR Slovenije.

Gradivo s tokratnega posvetovanja (uvodna beseda, razprava, ustavna dopolnila in uvodna beseda pred sprejetjem ustavnih dopolnil), bo izšlo v posebni publikaciji, ki jo bo izdala Skupnost slovenskih občin. Skupnost slovenskih občin se je odločila za izdajo te publikacije zato, ker meni, da jo bo zaradi vsebinskega bogastva potreboval več čas pripravljanja drugega dela ustavnih dopolnil oziroma nove ustave SR Slovenije in tudi potem vsak aktiven družbenopolitični delavec; mednje pa nedvomno sodijo tudi vsi prosvetni delavci. Zato priporočamo prosvetnim delavcem oziroma vodstvom šol, zavodom itd. da naročijo te publikacije.

Prednaročila pošljite na naslov: SKUPNOST SLOVENSkih OBČIN, Ljubljana, Cankarjeva cesta št. 5, p. p. 386.

Program krvodajalskih akcij v januarju 1972

V mesecu januarju 1972 bodo redne krvodajalske akcije v mestu Ljubljana, in sicer v vseh ljubljanskih občinah. Rdeči križ Slovenije vljudo naproša prebivalce Ljubljane, da se čimprej javijo mestnemu odboru RK in občinskim odborom Rdečega križa, kateri dan želijo priti na odvzem krvi.

Ker samo kri nadomesti kri, je razumljivo, da si jo z darovanjem zagotovimo tudi sebi in svojim najbližjim, če bi jo potrebovali.

Dolžnost zdravih prebivalcev mesta Ljubljane je, da kri darujejo vsaj nekajkrat v življenju, saj je nehumano zanašati se samo na solidarnost drugih. Dajanje krvi je odsev človečnosti, zato Rdeči križ pričakuje na odvzem krvi vse zdrave občane Ljubljane.

Ker je že nekaj let zapovrstjo veliko pomanjkanje krvi prav v mesecu januarju, je nujno potrebno, da pride vsak odvzemni dan darovat kri vsaj 200 ljudi.

Ljubljana 4., 5., 6., 7. in 8. januarja 1972 Mestni odbor RK (tel. 22-141)

Ljubljana-Bežigrad 11. in 19. januarja 1972

Ljubljana-Center (tel. 310-56) 12., 20. in 27. januarja 1972

Ljubljana-Moste (tel. 316-690) 13. in 21. januarja 1972

Ljubljana-Siška (tel. 55-021) 14., 25. in 28. januarja 1972

Ljubljana-Vič-Rudnik (tel. 22-585) 18. in 26. januarja 1972.

REPUBLIKSKI ODBOR RKS
MESTNI ODBOR RK LJUBLJANA
OBČINSKI ODBORI RK LJUBLJANA

Poljudno-
znanstvena
enciklopedična
revija

Pionir in učni načrt

V POMOČ UČITELJEM OBJAVLJAMO KORELACIJE
MED UČNIM NAČRTOM OSNOVNE ŠOLE IN REVIJO PIONIR 5 IN 6

Pionir št.	Avtor — Naslov	Razred	Predmet	Korelacija
5	Berta Golob: Pisatelj z nenavadnimi primerami — Pavle Zidar		slov. j.	slovstvena in jezikovna vzgoja
6	Mojca Terseglav: Glas otrok		slov. j.	literarni krožek
5	Branko Reisp: Zgodba o obleganju Erazma Predjamskega	6.	zgod.	fevdalni red pri nas
5	Dušan Nečak: Orožje v dobi Kraljeviča Marka	6.	zgod.	odpor proti Turkom
6	Dušan Nečak: Abecedna zgodovinska uganka	6., 7., 8.	zgod.	preverjanje znanja
6	Evelina Umek: Prvemu kolesu so se smejali	5.	spoz. dr.	razvoj suhozemnih prometnih sredstev
6	Evelina Umek: Včasih je bilo treba motor zakuriti	5.	spoz. dr.	razvoj suhozemnih prometnih sredstev
5	Rado Smerdu: V svetu brez sonca — Pološka jama		zemlj.	geografski krožek
5	dr. Matjašič — dr. Pogačnik: Gvineja	7.	zemlj.	afriške države
6	Tatjana Šifer: Japonska — dežela vzhajajočega sonca	7.	zemlj.	Japonska
6	dr. Matjašič — dr. Pogačnik: Slonokoščena obala	7.	zemlj.	afriške države
5	Ivan Kreft: Zakaj zraste iz koruznih semen vedno koruza in nikoli fižol	8.	biol.	kromosomi, geni kot nosilci dednih znakov
6	Ivan Kreft: Dedna snov je kot knjiga	8.	biol.	geni kot nosilci dednih znakov
5	dr. Aleksandra Kornhauser: Vsak zakaj zahteva svoj zato, toda brez kemije ne bo šlo	7.	kemija	zgradba snovi
5	inž. Vlado Ribarič: Kamenine in minerali z Lune	7., 8.	kemija	naravoslovni krožek
6	dr. Aleksandra Kornhauser: Gostje z Orionu, mol in še kaj	7.	kemija	atomi, molekule, atomska in molekularna masa
5	dr. Jože Pahor: V Šilčkovi ulici raste računski center		matemat.	matematični krožek
6	inž. Aleksander Kergar: Predstavljamo vam novo matematiko		matemat.	matematični krožek
6	Mojca Terseglav: Glas otrok	8.	tem. soc. m.	razširitev in diskriminacija
5	Haris Nonweiler: Poslednja simfonija Ludviga van Beethovna	8.	glas. pouk	življenje in delo L. van Beethovna
5	Tjaša Andree: Sem in tja po ledeni ploskvi		teles. vzg.	
5	Mito Trefalt: Zimske olimpijske igre		teles. vzg.	
5	Peter Šubic: Judo		teles. vzg.	
6	Mito Trefalt: Naši uspehi in pričakovanja		teles. vzg.	
6	Boris Kutin: Šah		teles. vzg.	šahovski krožek
5	Iztok Ilich: Razburljivo pričakovanje (priredba po Julesu Vernu)		tehn. pouk	znanstveno fantast. nadaljevan.
6	Iztok Ilich: Napočil je usodni dan (priredba po Julesu Vernu)		tehn. pouk	znanstveno fantast. nadaljevan.

Kinematografi prikazujejo

HOTEL Z RDEČO SVE-TILKO je zahodnonemški film Rolfa Olsena. Ogaben je. Razpada od pomanjkanja avtorjevega etosa, ki je v ta film vnesel vso lestvico (od A do Z) cene-nih filmskih zapletov (kriminal, seks, deformacije seksa, družinske tragedije) brez trohice okusa in spoštovanja gledalca.

OVČAR je film Bahira Tanovića o sodobnih bosanskih nomadih. Film v konceptu niha med melanholijo, ki jo povzroča izginjanje starega načina življenja, ter registracijo konfliktnih situacij, ki jo spre-

membe prinašajo s seboj. Zato je ostal zgolj na ravni zanimive informacije.

POMIRITEV KRV je celovečerni dokumentarni film Zdravka Velimirovića. Predložen je za nagrado OSCAR leta 1972 v kategoriji dokumentarnih filmov. Avtor nam je s svojo dokumentaristično kamero spregovoril o naši sedanjosti, o krvni osveti, katere nepisani zakoni segajo še v naš čas, o ljudskem hotenju, ki težko nasprotuje izročilom plemenske ure-ditve, o strasti, ki uničuje vse kali razumnih opredeljevanj. Ker se vse to dogaja danes, tu med nami, v naši domovini, film prizadene. Dokumentar-nost posnetkov naredi to so-očenje z realnostjo še bolj kruto. Film priporočamo za ob-delavo v višjih razredih osnovne šole. Odpira bolj etična kot pa filmska vprašanja.

Popravka

V članku Popoldne pri Ludoviki Kalanovi popravljamo: Učiteljica Kalanova je bila v letu 1947 nameščena na portoroško vladnico, ki je bila odprta že leta 1945.

V naslovu prispevka Barice Marentič-Požarnikove Jugoslavija — provinca programiranega pouka? je izpuščen vprašaj. Bralce prosimo, da nam napaki oprostite.

Komisija za volitve in imenovanja pri SKUPŠČINI OBČINE MOZIRJE

razpisuje

na podlagi 12. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli (Uradni list SRS, št. 14-108/69) delovno mesto

ravnatelja osnovne šole Gornji grad

Pogoji: da izpolnjuje pogoje za učitelja osn. šole, določene po zakonu o osnovnih šolah in ima vsaj 5 let vzgojno izobraževalne prakse.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi.

Kandidati naj vložijo ponudbe ter priložijo: življenjepis, dokazilo o strokovnosti in vzgojno izobraževalni praksi na naslov:

Komisija za volitve in imenovanja pri skupščini občine Mo-zirje.

OSNOVNA ŠOLA PIRAN

razpisuje delovni mesti:

- **socialnega delavca:** pogoji: višja šola za socialne delavce, nastop dela 1. februarja 1972;
- **vzgojiteljice za otroški vrtec:** pogoji: VZG, delo je za do-ločen čas od 1. januarja do 31. marca 1972.

Rok prijave je 15 dni po objavi razpisa.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti na naslov: Razpisna komisija pri osnovni šoli Piran, 66330 Piran.

OSNOVNA ŠOLA PRIMOŽA TRUBARJA LAŠKO

razpisuje prosto delovno mesto

učitelja za tehnični pouk — fiziko.

Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Delovna skupnost GLASBENE ŠOLE MARJAN KOZINA, NOVO MESTO

razpisuje prosto delovno mesto

učitelja solopetja za nedoločen ali določen čas.

Pogoj: srednja, višja ali visoka strokovna izobrazba.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Svet OSNOVNE ŠOLE BELTINCI

razpisuje prosto delovno mesto

učitelja za zgodovino in zemljepis za določen čas. Nastop

1. febr. 1972.

Pogoj: PRU (PA) ali učitelj, ki študira zgodovino in

zemljepis.